

Svajan.

Katholska protyka

za Hornju Łužicu

na přestupne lěto

1896.

Dzewjeć a dwachth lětnik.

J. N. a M. Š.

W Budyšinje.

Z nakładom towařstwa ss. Cyrilla a Methodija.

W kommissiji M. Smolerja.

Czišcz S molerjec knižiczišczernje w maczicžnym domje w Budyšinje.

I. Lěto 1896 je pšhestupne lěto a ma 366 dnow.

II. Róčne protyčene znamjenja.

- 1) Njedźelſki piſmit: E D.
- 2) Złota liczba: 16.
- 3) Epafy: XV.
- 4) Wobwodźiſkónca: 1.

III. Zaćmićo

měſacžka budže lěta pola nas widjeć: 28. febr. wječ. wot 8 h. 17 m. hačž do 10 h. 15 m.; a začmnicžo ſkónččka trochu: 9. aug. rano 3 h. 43 m. hačž do 5 h. 15 m.

IV. Styri lětne počasy.

- 1) Nałěčžo zaſtupi 20. měrcu rano w 3 h. 22 m. Džeń a nóc ſo runataj.
- 2) Lěčžo zaſtupi 20. junija w nočy w 11 h. 33 m. Najdłějši džeń a najkróćša nóc.
- 3) Nazyma započnje ſo 22. septembra pop. w 3 h. 14 m. Džeń a nóc ſo runataj.
- 4) Zyyma ſo započina 21. decembra rano w 8 h. 44 m. Najkróćši džeń a najdłějša nóc.

V. Kwatembyr abo suche dny.

- 1) We poſtje: 26., 28. a 29. febr.
- 2) Po ſwjatkach: 27., 29. a 30. meje.
- 3) Nazymu: 16., 18. a 19. septembra.
- 4) W adwencje: 16., 18. a 19. decembra.

VI. Njebjeske znamjenja zwěrjatnika.

 boran,	 law,	 iſelnik,
 był,	 knježna	 kozoróžk,
 dwójnikaj,	 waša,	 wódnny muž,
 rał,	 ſchorpion,	 rybje.

VII. Póſtne dny.

- 1) Połny póſt (*): za džeń jedynkróćne do-ſpołne naſhćenje z woſtajeńjom mjaſnych jědžow. Połny póſt je: popjelnu ſrjedu, wſchitke pjatki 40 dnowſtoho poſta, ſrjedu a pjatk ſudich dnow, poſlednje 3 dny martrownoho tydženja a patoržicu.
- 2) Wſchědnny póſt (†): ſame woſtajeńje mjaſnych jědžow.

Wſchědnny póſt je na wſchitkich wſchědnnych pjatkach cykloho lěta.

3) Wolóženy póſt (*): za džeń jedynkróćne do-ſpołne naſhćenje z dowolnoſćju mjaſnych jědžow.

Wolóženy póſt je: wſchě džělawe dny 40 dnowſtoho poſta, hdyž połny póſt (hl. pod 1) njeje, ſoboty ſudich dnow, wigilije pſched ſwjatkami, ſ. Pětrom a Pawotom, Wſchitkimi Swjatymi a 14. auguſta*.

3 cyła ma ſo katholicſki kſchěſczan w naſtupanju poſta po tym mječž, ſchtož kóžde lěto biſkop w paſtyrſkim liſće (njedźelu Quinquagesima) poſtaja.

* Lěta polny róst, dokelž wigilija na pjatk padnje.

VIII. Wukład někotrych přiokrótſenjow.

1) Pola „ſhadženja a khowanja“ měſacžka namakaſch: khow. dop., to rěka: khowanjo dupołdnja, ſhadž. pop., to je: ſhadženjo dupołdnju, ſhadž. dop., to je: ſhadženjo dupołdnja, khow. pop. to rěka: khowanjo dupołdnju, h. je hodžina, m. minuta.

2) W protyčy ſwjatych rěka: bž. bamž, b. biſkop, wcz. cyrkwinſki wučer, m. martrač abo martračka, kr. kral abo kralowna, w. wuznawač, k. knježna, wu. wudowa, mě. mječnik, ſtuž. ſtužowna, pu. puſtnik.

Šinaſche pſchikróćšenja ſo lohcny zrozemja.

IX. Wukład swjedžeńskeje protyki.

Swjedženje z tołſtym kaczonſkim piſmom czíšćčane ſu pſchikazane ſwjate dny.

Swjedženje z tołſtym němſkim piſmom czíšćčane ſu małe ſwjate dny.

Swjedženje ze wſchědnym ale ſchěrſchim piſmom czíšćčane ſu cyrkwinſke ſwjate dny.

X. Jutrowna tabela.

Lěto.	Popjelna ſrjeda.	Jutry.	Swjatti.	1. njedžela adventa.
1896	19. febr.	5. hapr.	24. meje	29. nov.
1897	3. měrcu	18. hapr.	6. junija	28. nov.
1898	23. febr.	10. hapr.	29. meje	27. nov.
1899	15. febr.	2. hapr.	21. meje	3. dec.
1900	28. febr.	15. hapr.	3. junija	2. dec.
1901	20. febr.	7. hapr.	26. meje	1. dec.
1902	12. febr.	30. měrcu	18. meje	30. nov.
1903	25. febr.	12. hapr.	31. meje	29. nov.
1904	17. febr.	3. hapr.	22. meje	27. nov.

1896. Januar,

wulki rózjt, ma 31 dnów.

Dny.	Porjędżena protyka.	☉		Niejelste granjen.	☾	
		sthadż. h. m.	řhom. h. m.		sthadż. h. m.	řhom. h. m.
1 Erjeda	Wobrz. Jéz.	8 6 4	1		4 30	9 0
2 Schtwórtk	Marianus, a.	8 6 4	2		5 58	9 34
3 Pjatk	† Genovefa, f.	8 6 4	3		7 28	9 57
4 Sobota	Rigobert, b.	8 6 4	5		8 55	10 14

Njędżela po nowym lécze. Scż.: Józef so z Jězusem do Nazaretha wrócei.
Mat. 2, 19—23.

5 Njędżela	Telesfor, bż., m.	8 5 4	6		10 21	10 29
6 Bóndżela	3 Kralowje	8 5 4	7		11 46	10 43
7 Wutora	Lucian, m.	8 5 4	8		dop.	10 55
8 Erjeda	Severin, a.	8 4 4	9		1 11	11 10
9 Schtwórtk	Julian, m.	8 4 4	11		2 36	11 29
10 Pjatk	† Agatho, m.	8 3 4	12		4 2	11 53
11 Sobota	Hygin, bż.	8 3 4	13		5 24	pop.

1. njędżela po f. 3 Kralach. Scż.: Dwanaczelétny Jézus w templu.
Lut. 2, 42—52.

12 Njędżela	Arkadius	8 2 4	15		6 36	1 14
13 Bóndżela	Beronika, f.	8 1 4	16		7 32	2 15
14 Wutora	Hilarius, b.	8 1 4	18		8 14	3 27
15 Erjeda	Pawoł, 1. puf.	8 0 4	19		8 43	4 45
16 Schtwórtk	Marcellus, bż.	7 5 4	21		9 3	6 1
17 Pjatk	† Antonius, a.	7 5 4	22		9 18	7 15
18 Sobota	St. f. Pét. w R.	7 5 4	24		9 30	8 26

2. njędżela po f. 3 Kralach. Scż.: Jézus na kwasu w Kana. Jan. 2, 1—11.

19 Njędżela	Mjena Jézus.	7 5 6	4 25		9 41	9 35
20 Bóndżela	řab. a Boscż.	7 5 5	4 27		9 50	10 44
21 Wutora	Hańža, f.	7 5 4	4 29		10 2	11 53
22 Erjeda	Vincenc, m.	7 5 3	4 31		10 14	dop.
23 Schtwórtk	Slub. f. M.	7 5 2	4 32		10 27	1 5
24 Pjatk	† Timothej, b.	7 5 1	4 34		10 46	2 20
25 Sobota	Wobr. f. Paw.	7 5 0	4 36		11 13	3 37

3. njędżela po f. 3 Kralach. Jézus wustrowi hejtnanowoho syna.
Scż.: Mat. 8, 1—13.

26 Njędżela	Polykarp, b.	7 4 8	4 37		11 52	4 51
27 Bóndżela	Jan Khr., b.	7 4 7	4 39		pop.	5 58
28 Wutora	Rajmund P.	7 4 6	4 41		1 59	6 51
29 Erjeda	Otilija, f.	7 4 4	4 43		3 25	7 30
30 Schtwórtk	Martina, f.	7 4 3	4 45		4 58	7 58
31 Pjatk	Pètr z R., w.	7 4 2	4 46		6 29	8 19

Hermanki a skótné wiki pytaj zady na stronomaj 17. a 18.

I. Cyrkwinska protyka.

1. Bschifazany swjaty dzeń z nyschorom.
5. Do Bożeje misché poswjeczenjo wody, sefe a frydy. Zapocżatk swjeczenja domow.
6. Bschifazany swjaty dzeń Wozjewjenja Jezu-sowoho. Do Bożeje misché so woruch a mara swjeczi.
18. W Khróscżanstej wosadže a tež druždže tam a sem lu bjeny póstny dzeń f czelży swj. martravja Boscżana za zwanowanjo psheb morom a strasnej řhorosći.
19. Mjena Jezu-sowoho, swjedzeń towarstwa „Jezu-sowoho dżeczastwa“ z dořpotnym wot-pustom a Bożej mischu za wotemreće jobu-stawu.
20. Subjeny swjaty dzeń z nyschorom w Khró-scżanstej, Njebjelcżanstej, Radwořstej a Ku-lowistej wosadže, w skóřtirje Marijnej řwězbdže a w Kóžencze. — W Khróscżicach a Njebjel-cżicach wotpuřt bractwa swj. Boscżana. — W Kulowje titularny swjedzeń bractwa „řel-nitow“ z dořpotnym wotpuřtom za jobustawu bractwa „řelnitow“ a „řapulica“.
21. Cyrkwinski swjaty dzeń. W Khróscżicach we 8 h. Boża mischa za bractwo swj. Boscżana.
25. Cyrkwinski swjaty dzeń.

II. Měsačkowe přeměnjenja.

- ☾ Pořledni bérttk 7. jan. pop. 4 h. 24 m.
- ☉ Młody měsačk 14. jan. w nočy 11 h. 19 m.
- ☽ Přeni bérttk 23. jan. rano 3 h. 42 m.
- ☺ Pořny měsačk 30. jan. dop. 9 h. 55 m.

III. Wjedro po měsačkowym přem.

Přemja polože januarja lubi rjane wjedro; wokoło 28. wulka žyma, jeli wěřit z pořdnja mile wjedro njeřschinje ze řněhom a wětrom. Kónc měfaca zatkadžeja žymne wětry.

IV. Spomnjenja hódne dny.

1. Rowe řeto. — 2. Sntag = Bohntag, wuplaćenjo a doplacenjo mzdy. — Wot 2. hačž do 10. zapiřowanjo přow. — 7. Dowolenjo kwasnych wjeselow. — Wot 10. hačž do 31. přeři dawt. — 25. řtadži kwas.

V. Domjace přispmnjenja.

1896. Februar

malý rŏžt,
ma 29 dnŏw.

Dny.	Porjedená protyka.	☉		☽	☾	
		šhadž. h. m.	šhom. h. m.		šhadž. h. m.	šhom. h. m.
1 Sobota	Ignac, b.	6 40	4 48	☾	7 59	8 34

Njedžela Septuagesima. Scž.: Winičař najimuje džělačerjow.
Mat. 20, 1—16.

2 Njedžela	Čžist. f. M.	6 39	4 50	☾	9 28	8 49
3 Pŏndžela	Blážij, b.	6 37	4 51	☽	10 56	9 2
4 Wutora	Handrij K., b.	6 36	4 53	☽	dop.	9 17
5 Srjeda	Agatha, f.	6 34	4 55	☽	12 23	9 34
6 Šhtwŏrtk	Dorotheja, f. ☾	6 32	4 57	☽	1 50	9 56
7 Pjatk	† Romuald, abt	7 31	4 58	☽	3 13	10 27
8 Sobota	Zan z Math.	7 28	5 0	☽	4 29	11 10

Njedžela Sexagesima. Scž.: Symjo na wšchělatorej roli. Lut. 8, 4—15

9 Njedžela	Gaplona, f.	7 27	5 2	☽	5 30	pop.
10 Pŏndžela	Šcholaſtika, f.	7 25	5 4	☽	6 15	1 14
11 Wutora	Titus, biskop	7 24	5 6	☽	6 46	2 29
12 Srjeda	Erhard, b.	7 22	5 8	☽	7 8	3 46
13 Šhtwŏrtk	Franc ze Š. ☾	7 20	5 10	☽	7 25	5 1
14 Pjatk	† Martr. Japan.	7 18	5 11	☽	7 38	6 12
15 Sobota	Cyrill A., wež.	7 16	5 13	☽	7 49	7 22

Njedžela Quinquagesima. Scž.: Žězuš wuhŏji šlepŏho. Lut. 18, 31—43.

16 Njedžela	Zuliana, f.	7 14	5 15	☽	7 59	8 31
17 Pŏndžela	Anaſtaſius, m.	7 13	5 17	☽	8 9	9 40
18 Wutora	Simeon, b.	7 11	5 19	☽	8 20	10 51
19 Srjeda	†* Pŏpjel. šrj	7 9	5 20	☽	8 34	dop.
20 Šhtwŏrtk	* Eucharis, b.	7 7	5 22	☽	9 51	12 3
21 Pjatk	†* Magim., b. ☽	7 5	5 24	☽	8 13	1 18
22 Sobota	* Stoł f. P. w A.	7 3	5 26	☽	9 44	2 32

1. njedžela pošta (Invocavit). Scž.: Djabol Žězuša špntuje. Mat. 4, 1—11.

23 Njedžela	Pětr D., w.	7 1	5 27	☽	10 29	3 41
24 Pŏndžela	* Wigilija f Mat.	7 59	5 29	☽	11 32	4 39
25 Wutora	* Matij, jap.	7 57	5 31	☽	pop.	5 23
26 Srjeda	†* Wiktorin, m.	7 55	5 33	☽	2 19	5 56
27 Šhtwŏrtk	* Neſtor, biſk. m.	7 52	5 34	☽	3 52	6 20
28 Pjatk	* Leander, biſk. ☽	7 50	5 36	☽	5 24	6 38
29 Sobota	* Roman, abt.	7 48	5 38	☽	6 56	6 53

I. Cyrkwinska protyka.

2. Swjaty džěń. — Do Božeje mišě šwjeczenjo šwěčŏw a wobšhad.

We Radworju mějačna njedžela bratſtwa Žězušoweje šmjertneje štyšnosće za wu-
prošchenjo žbŏžneje šmjercze.

Pšchijp.: Radwoſſte bratſtvo „Žězušo-
weje šmjertneje štyšnosće“ džerži žiawnu
žhromadnu cyrkwinſtu pobožnosć:

a) kŏždu pjatk rano, b) kŏždu přěnjŭ nje-
dželu mějaca popoldnju, c) kŏždu njedželu
po ſuchich dnach popoldnju, d) njedželu po
wšchěch dušchach a pjatu njedželu poſta, na
kotrŭmajž dnŏmaj ž dopŏlnŭ wŏpŭſt.

3. Cyrkwinski swjaty džěń. Po Božej mišči šwjec-
zenjo šwěčŏw f čělečŏj ſwj. Blážija a žŏhno-
wanjo ſhijow.

18. Popoldnju ždali ſo wšchitka pŭcha z wŏlta-
rjow. Žaſazanjo tŭaſnych wjeſelow.

19. Pŏpjelna šrjeda. Cyrkwinski swjaty džěń; do
Božeje mišě šwjeczenjo pŏpjela a potrŭſchenjo
z nim. Poſny pŏſt, t. r. za džěń jedynŏrŏčne
doſpoſne naſhčenjo z wŏſtajeſnjom mjaſnych
jědžow. Tajſi pŏſt je tudŭ z * wŏznamjenjenŭ.

Žapŏčatk ſchtyrcŭčŏidnowſtoho
poſta a jutrowneje ſpowědžě.

20. Wŏlŏženy pŏſt, t. r. za džěń jedynŏrŏčne
doſpoſne naſhčenjo z dowŏlnoſcŭ mjaſnych
jědžow. Tajſi pŏſt maja z wumzacŏm
njedžel wšchě dnŭ 40dnŏwſtoho poſta, na
kotrŭchž poſny pŏſt njeje, dale ſŏbŏty we
ſuchich dnach a wigilije pſchěd ſwjatkami,
pſchěd ſwjedženjemi: ſwjateju Pětra a Pawŏla,
ſwj. Marije donjebeſwacŭca a wšchěch Šwja-
tych. Tŏnle pŏſt je tudŭ z * wŏznamjenjenŭ.

23. W Drježdžonach w dwŏrſkej cyrkwi dopŏld.
1/29 hodž. jerbiſte fěmſhe z přědwanjom.
25. Swjaty džěń z přědwanjom.
26 a 28. Pŏſt ſuchich dnŏw (kwatember). Poſny pŏſt.

II. Měsačkowe přeměnenjenja.

☾ Poſledni bėriſk 6. febr. rano 1 h. 38 m.

☉ Wlŏdny mějačŕk 13. febr. pop. 5 h. 12 m.

☽ Přěni bėriſk 21. febr. wječŏr 10 h. 14 m.

☽ Poſny mějačŕk 28. febr. wječŏr 8 h. 51 m.

III. Wjedro po mēsačkowym přem.

Malŭ rŏžt pŏčnje ze žymu, ſhiba zo potd-
ni che wěſſſſi ju miſiſchu ſčjtnja. Wlŏdny mējačŕk
13 febr pſchinjeje rjane wjedro, a taſ wŏſtanje
hačž do tŏnca mējaca, jeſi 21. febr. wěſſſſi z pŏ-
dnja a wječŏra deſchčž a ſněh njeſchjſnjču.

IV. Spomnjenja hŏdne dnŭ.

1. Přěni termin kraŏwſkich dawkow.
20. Wuzŏlnŭ džěń Žŏho Šwjatoſcŭje bamža
Leona XIII. (1878).
28. Žacznico mējačŕca.

V. Domjace přispomnjenja.

1896. Měrc,

nalětní,

ma 31 dnů.

Dny.	Porjedená protyka.	☉		Něběře znamjen.	☾	
		řhadž. h. m.	řhov. h. m.		řhadž. h. m.	řhov. h. m.
2. nježela pošta (Reminiscere). Scž.: Pškefranjeno na Taborje. Mat. 17, 1—9.						
1	Nježela	Albin, b.	6 46	5 39	☿	8 27 7 8
2	Póndžela	* Simplic., b.	6 44	5 41	☿	9 58 7 22
3	Wutora	* Kunigunda, kn.	6 42	5 43	☿	11 28 7 38
4	Erjeda	* Kazimir, fr.	6 40	5 45	☿	dop. 7 59
5	Schtwórtk	* Gerasim, p.	6 37	5 47	☿	12 57 8 27
6	Pjatt	†* Fridolin, a. C.	6 35	5 48	☿	2 18 9 6
7	Sobota	* Domasch z A.	6 33	5 50	☿	3 25 10 0
3. nježela pošta (Oculi). Scž.: Žezus wuhna žoho ducha. Luk. 11, 24—29.						
8	Nježela	Jan w. Boh.	6 31	5 52	☿	4 16 11 5
9	Póndžela	* Francisk., w.	6 29	5 53	☿	4 51 pop.
10	Wutora	* 40 m. w Seb.	6 27	5 55	☿	5 14 1 35
11	Erjeda	* Kosina, m.	6 24	5 57	☿	5 32 2 49
12	Schtwórtk	* Grjehoř W., b.	6 22	5 58	☿	5 46 4 1
13	Pjatt	†* Eufrařija, ř.	6 20	6 0	☿	5 58 5 11
14	Sobota	* Mathilda	6 18	6 2	☿	6 8 6 21
4. nježela pošta (Laetare). Scž.: Nařyczenjo 5000 mužů. Jan. 6, 1—15.						
15	Nježela	Longiu, stotn.	6 16	6 3	☿	6 19 7 29
16	Póndžela	* Geribert, břk.	6 13	6 5	☿	6 29 8 39
17	Wutora	* Patricius, b.	6 11	6 7	☿	6 41 9 52
18	Erjeda	* Cyrill Jeruz.	6 9	6 8	☿	6 57 11 5
19	Schtwórtk	* Józef, zařt. J.	6 7	6 10	☿	7 17 dop.
20	Pjatt	†* Ruthorbert, břřk.	6 4	6 12	☿	7 45 12 19
21	Sobota	* Benedikt, abt	6 2	6 13	☿	8 23 1 29
5. nježela pošta (Judica). Scž.: Židža dcežđa Žezusa kamjenjomadž. Jan. 8, 46—59.						
22	Nježela	Ottavian, diař.	6 0	6 15	☿	9 17 2 30
23	Póndžela	* Wiktoriu a tow.	5 57	6 16	☿	10 27 3 17
24	Wutora	* Gabriel, arcj.	5 55	6 18	☿	pop. 3 54
25	Erjeda	* Přizj. s. Mar.	5 53	6 20	☿	1 17 4 21
26	Schtwórtk	* Hajchtal, mr.	5 51	6 21	☿	2 46 4 40
27	Pjatt	†* 7 bol. ř. Mar.	5 48	6 23	☿	4 17 4 57
28	Sobota	* Guntram, ř.	5 46	6 25	☿	5 48 5 12
6. nježela pošta (Palmarum). Scž.: Žezus cžeňnje řwjatocňnje do Jeruzalema. Mat. 21, 1—9.						
29	Nježela	Bořmoncžka	5 44	6 26	☿	7 21 5 26
30	Póndžela	* Awirinus	5 42	6 28	☿	8 55 5 42
31	Wutora	* Balbina, m.	5 39	6 30	☿	10 28 6 1

I. Cyrkwinska protyka.

21. Popořbnju so Bože martry a řwjeczata na woltarjach z řijařkovej plachtu zawěřeje.
22. Nježela cžeřpjenja. W Radworju titularny řwjedžeň bratřtwa „Žezusowej řmjertnej řtřřnosče“ a dořpotny wotpuřt.
25. Řřchřřazany řwjaty džeň z nřřřporom.
27. Cyrkwinski řwjaty džeň.
29. Do Božeje mřře řwjeczeno bořminy a wobřhad. Pařřion řwj. Mateja.
31. Pařřion řwj. Marka.

II. Měsačkowe přeměňjenja.

- ☾ Poředni běřřřřk 6. měřca přřřř. 12 ř. 29 m.
- ☉ Młody měřcačřř 14. měřca přřřř. 11 ř. 47 m.
- ☾ Přřni běřřřřk 22. měřca pop. 1 ě. 56 m.
- ☉ Pořny měřcačřř 29. měřca rano 6 ř. 21 m.

III. Wjedro po měsačkowym přem.

Přřnja pořolca měřca změje pancate, řněřojte deřřeřojte wjedro. Tež druha pořolca přřřřne řeřřa wjele deřřeřa, pořednje dnřř tež wěřřř.

IV. Spomňjenja hódne dny.

2. Narodny džeň ř. řwj. bamřa Leona XIII. (1810).
20. Rano 3 ř. 22 m. započatřř nalěčja. Džeň a nóc řo runataj.
31. Přřni termin řrajnjeje renty.

V. Domjace přřřpomňjenja.

1896. Hapryl,

jutrownik,

ma 30 dnov.

Dny.	Porjedžena protyka.	☉		Mesečne znamen.	☾	
		šthadž. h. m.	šhov. h. m.		šthadž. h. m.	šhov. h. m.
1 Erjeda	* Hugo, b.	5 37	6 31	☉	11 56	6 27
2 Šhtwórtk	†* Zelen. šhtw.	5 35	6 33	☾	dop.	7 2
3 Pjatt	†* Wulki pjatt	5 33	6 35	☉	1 12	7 51
4 Sobota	†* Jutr. sob.	5 31	6 36	☾	2 10	8 54

Jutry. Scž.: Jezus wot mornych stanje. Mart. 16, 1—7.

5 Njedžela	Jutrownič. ☾	5 28	6 38	☉	2 51	10 7
6 Póndžela	Jutr. póndž.	5 26	6 39	☾	3 19	11 23
7 Wutora	Jutr. wutora	5 24	6 41	☉	3 39	pop.
8 Erjeda	Amancius, b.	5 22	6 43	☾	3 55	1 52
9 Šhtwórtk	Marija Kl.	5 19	6 44	☉	4 6	3 2
10 Pjatt	† Mechthildis, f.	5 17	6 46	☾	4 17	4 10
11 Sobota	Leo W.	5 15	6 48	☉	4 27	5 20

1. njedžela po jutrah, béta njedžela abo mfođe jutry (Quasimodogeniti).
Scž.: Jezus so Domaškej zjemi. Jan. 20, 19—31.

12 Njedžela	Julius	5 13	6 49	☉	4 38	6 29
13 Póndžela	Hermeneg., f. ☉	5 11	6 51	☾	4 51	7 40
14 Wutora	Tiburcius, m.	5 9	6 53	☉	5 4	8 53
15 Erjeda	Anastafija, m.	5 7	6 54	☾	5 23	10 7
16 Šhtwórtk	Alacius, b.	5 5	6 56	☉	5 49	11 19
17 Pjatt	† Unicet, b.	5 2	6 57	☾	6 24	dop.
18 Sobota	Baldin, b.	5 0	6 59	☉	7 12	12 22

2. njedžela po jutrah (Misericordias). Scž.: Dobry pastyr. Jan. 10, 11—16.

19 Njedžela	† Leo IX., bž.	4 58	7 1	☉	8 16	1 14
20 Póndžela	Theotim, m. ☾	4 56	7 2	☾	9 32	1 53
21 Wutora	Anselm, wcz.	4 54	7 4	☉	10 55	2 22
22 Erjeda	Soter a R., m.	4 52	7 6	☾	pop.	2 43
23 Šhtwórtk	Jurij, m.	4 50	7 7	☉	1 47	3 1
24 Pjatt	† Fidelis S., m.	4 48	7 9	☾	3 15	3 16
25 Sobota	Mark, scž.	4 46	7 10	☉	4 44	3 30

3. njedžela po jutrah (Jubilate). Scž.: Jezus ržeži wo swojim woteńdženju Jan. 16, 16—22.

26 Njedžela	Zakit. f. Józefa	4 44	7 12	☉	6 16	3 45
27 Póndžela	Anastafius, bž. ☉	4 42	7 14	☾	7 51	4 2
28 Wutora	Pawoł w kšh.	4 41	7 15	☉	9 23	4 24
29 Erjeda	Pětr, martr.	4 39	7 17	☾	10 48	4 55
30 Šhtwórtk	Katyrna S., f.	4 37	7 19	☉	11 56	5 38

I. Cyrkwinska protyka.

1. Passion swj. Lufajša.
2. Cyrkwinski swjaty džen. Jeno jena Boža mischa. Boža martra na wulkim woltarju z bélej plachčiczkú zawěšena. Tam a sem prěnje swj. woprawjenje džěczi. Po „Gloria“ zwjazano zwonow. Po Božich štužbach wotfrywanjo woltarjow.
3. Boža martra na wulkim woltarju z czornej plachčiczkú zawěšena. Ceremonije. Wotfrycžo a czelczenjo Jezusowoho swi. kšhiza. Přědowanjo. Boža mischa z wšchedpšchěžohnowanym woporom. Passion swj. Jana. Wobkšhad z Božim Čěłom k Božomu rowej. Nyschpor.
4. Do Božej mische johnerwanjo wohenja, jutrowneje swěcy a kšchěziškej woby. Pšchi „Gloria“ wotwjazano zwonow. — Wječor Bože horžeštačžo.
5. Vidi aquam. Dospolny wotpusť. Procefony „kšhizerjow“ w Khrěćicach, Kulowje, Kalbicach, Njebjelečicach, Wotrowje, Radworju a Bacojnu.
6. Pšchitazany swjaty džen.
7. Swjaty džen. Procefony do Róžanta du.
12. Džěczi du 1. króč k f. woprawjenju.
23. Cyrkwinski swjaty džen. — Narodny džen krala Alberta. Te Deum.
25. Zohorunja. Próštny wobkšhad
26. W serbskej cyrkwi w Budyščinje titularny swjedžen Božoźnje Jednoty k czelczi swjateje Marije, Macarje dobreje rady a wotpusť.

II. Měsačkowe přeměnenja.

- ☾ Posledni bėrtk 5. hapr. w nočy 1 h. 23 m.
- ☉ Mody měsačk 13. hapr. rano 5 h. 22 m.
- ☾ Přěni bėrtk 20. hapr. w nočy 11 h. 46 m.
- ☉ Potny měsačk 27. hapr. pop. 2 h. 47 m.

III. Wjedro po měsačkowym přem.

Hapryl změje zwjěšča rjane dny; hatle poslednje budža bóte pšcheměnjate.

IV. Spomnjenja hódné dny.

1. termija dawka za wopalenjstu postladnicu.
13. Dowolenjo kwajnych wjeselow.
23. Narodny džen 3. Maj krala Alberta (1828).
30. 1. termija dofhodnoho dawka.

V. Domjace přispomnjenja.

1896. Meja,

róžownik,

ma 31 dnów.

Dny.	Porjędžena protyka.	☉		☽ znamjen.	☾	
		šhadž. h. m.	šow. h. m.		šhadž. h. m.	šow. h. m.
1 Pjatt	† Fil. a Satub	4 35	7 20	☽	dop.	6 38
2 Sobota	Athanafij, w.	4 33	7 22	☽	12 45	7 50
4. njeđžela po jutrach (Cantate). Ščj.: Jezus lubi Duha swjatoho. Jan. 16, 5-14.						
3 Njeđžela	M. i. tichiza	4 31	7 23	☽	1 19	9 7
4 Póndžela	Monika, w. ☾	4 29	7 25	☽	1 43	10 24
5 Wutora	Pius V., bž.	4 28	7 26	☽	2 0	11 39
6 Srjeda	Jan psch. i. wr.	4 26	7 28	☽	2 14	pop.
7 Šchtwórtk	Stanisl., bisk., m.	4 24	7 29	☽	2 25	2 0
8 Pjatt	† Zjew. i. Mich.	4 23	7 31	☽	2 36	3 8
9 Sobota	Srjeh. z M., b.	4 21	7 32	☽	2 46	4 18
5. njeđžela po jutrach (Rogate). Ščj.: Jezus napomina i modlenju. Jan. 16, 23-30.						
10 Njeđžela	Antonius, b.	4 19	7 34	☽	2 58	5 28
11 Póndžela	Mamert b.	4 18	7 35	☽	3 12	6 40
12 Wutora	Pantrac, m. ☉	4 16	7 37	☽	3 30	7 55
13 Srjeda	Servac, mart.	4 15	7 38	☽	3 52	9 8
14 Šchtwórtk	Bože stpéčo	4 13	7 40	☽	4 25	10 15
15 Pjatt	† Isidor, rólnik	4 12	7 41	☽	5 10	11 10
16 Sobota	Jan Nep., m.	4 10	7 43	☽	6 10	11 54
6. njeđž. po jutrach (Exaudi). Ščj.: Duch Swjaty, pofojiczet. Jan. 15, 26-16, 4						
17 Njeđžela	Baschal B., w.	4 9	7 44	☽	7 22	dop.
18 Póndžela	Benancij, mar.	4 8	7 46	☽	8 42	12 25
19 Wutora	Pětr Cel., bž.	4 7	7 47	☽	10 6	12 47
20 Srjeda	Bernard S. ☽	4 5	7 48	☽	11 30	1 5
21 Šchtwórtk	Felix K., w.	4 4	7 50	☽	pop.	1 21
22 Pjatt	† Julija, f.	4 3	7 51	☽	2 20	1 35
23 Sobota	* Desiderij, bž.	4 2	7 52	☽	3 47	1 49
Swjatti. Ščj.: Šchtóž Boža lubuje, joho kažnje dopjelna. Jan. 14, 23-31.						
24 Njeđžela	Swjatkow.	4 1	7 54	☽	5 18	2 5
25 Póndžela	Swjat. póndž.	3 59	7 55	☽	6 49	2 24
26 Wutora	Swjatt. w. ☺	3 58	7 56	☽	8 18	2 50
27 Srjeda	†* Madlena z B.	3 57	7 57	☽	9 36	3 27
28 Šchtwórtk	August K., b.	3 56	7 59	☽	10 35	4 20
29 Pjatt	†* Theodosija, m	3 55	8 0	☽	11 16	5 28
30 Sobota	* Ferdin. III., f.	3 55	8 1	☽	11 44	6 45
1. njeđžela po swjatkach. Ščj.: Jezus wupóšćžela japoschotow. Mat. 28, 18-20.						
31 Njeđžela	Najs. Trojica	3 54	8 2	☽	dop.	8 5

I. Cyrkwinska protyka.

- Swjaty džen z přédowanjom. Rano w 6 h. wotšhad procesiona z Khróšćic do Filipšdorja; w 5 hodž. Woža mšcha. — Tež wopomnječo swjateje Wutpory.
- Swjaty džen.
11. a 13. Wobthady tšchizownoho tydženja.
- Pšchifazany swjaty džen. Po seženju zdalenjo horjestača, jutrowneje swěcy a zawěšcenocho tšchiza.
- W Drježdžanach we dwórstej cyrkwi dopoldnja 1/2 9 hodž. serbske kemsche z přédowanjom.
- Rano 1/2 6 h. wotšhad procesiona z Wotrowa do Krupki, w 5 hodž. Woža mšcha.
- Sobota pšched swjatkami. Wigilny (wolóženy) póšt. Wobnowjenjo dupy.
- Pšchifazany swjaty džen.
- Swjaty džen. Procesiony do Róžanta du.
- 27., 29. a 30. Póšt suchich dnów abo kwatember
- a 29. Pótny póšt (jednótróćne naježenjo a zdžerženjo mjašnych jedžow), 30. wolóženy póšt.
- Rónc jutrownoho i. woprawjenja. Zash Asperges me.

II. Měsačkowe přeměnenja.

- ☾ Pósedni bértk 4. meje pop. 4 h. 25 m.
- ☉ Młody mějacžt 12. meje wječž. 8 h. 46 m.
- ☽ Přeni bértk 20. meje rano 7 h. 21 m.
- ☺ Pótny mějacžt 26. meje wječž. 10 h. 56 m.

III. Wjedro po měsačkowym přem.

Meja powita nas z rjanym wjedrom; duje-li 12. wětrik z polnja abo trótkocho wječžora, mamy desččž wocžatowacž; 20. hrozž z wětramy a desččžemi, pótny mějacžt pšchinjeje zash rjane wjedro.

IV. Domjace přispomunjenja.

1896. Juni

smaznik,

ma 30 dnów.

Dny.	Porjędżena protyka.	☉		Wiebjeje znamjen.	☾	
		skhadż. h. m.	řhov. h. m.		skhadż. h. m.	řhov. h. m.
1	Póndżela	Juwenc. Pamf.	3 53 8	3		12 4 9 22
2	Wutora	Marcellin, m.	3 52 8	4		12 19 10 36
3	Erjeda	Paula, m.	3 51 8	5		12 32 11 46
4	Schtwórtk	Boże Cěło	3 51 8	6		12 42 pop.
5	Pjatk	† Bonifacij, b.	3 50 8	7		12 53 2 4
6	Sobota	Rorbert, b.	3 50 8	8		1 4 3 14

2. njedźela po swjatkach. Scż.: Wulfa wjeźeć. Łuf. 14, 16—24.

7	Njedźela	Robert, abt	3 49 8	9		1 17 4 26
8	Póndżela	Wilhelm, b.	3 49 9	9		1 34 5 40
9	Wutora	Prim. a F., m.	3 48 8	10		1 55 6 54
10	Erjeda	Marata, fr.	3 48 8	11		2 24 8 3
11	Schtwórtk	Dořh. B. Cż.	3 48 8	12		3 5 9 4
12	Pjatk	† Majs. wut. řěz.	3 48 8	12		4 1 9 52
13	Sobota	Anton B., w.	3 47 8	13		5 11 10 27

3. njedźela po swjatkach. Scż.: řhubjena wowca. Łuf. 15, 1—10.

14	Njedźela	Basilij, w., b.	3 47 8	13		6 31 10 53
15	Póndżela	Witus, m.	3 47 8	14		7 55 11 12
16	Wutora	Benno, b.	3 47 8	14		9 18 11 28
17	Erjeda	Montan, m.	3 47 8	15		10 42 11 42
18	Schtwórtk	Marka M., m.	3 47 8	15		pop. 11 55
19	Pjatk	† Juliana F., f.	3 47 8	15		1 30 dop.
20	Sobota	Silverius, bż.	3 47 8	15		2 57 12 10

4. njedźela po swjatkach. Scż.: Bohaty popad rybow. Łuf. 5, 1—11.

21	Njedźela	Moifius G., w.	3 47 8	16		4 25 12 27
22	Póndżela	10,000 woj.	3 47 8	16		5 54 12 51
23	Wutora	Ediltruda, f.	3 48 8	16		7 15 1 22
24	Erjeda	N. j. Jana f.	3 48 8	16		8 22 2 6
25	Schtwórtk	Wilhelm, a.	3 48 8	16		9 10 3 7
26	Pjatk	† Jan a Paw., m.	3 49 8	16		9 44 4 22
27	Sobota	* Ladisław, f.	3 49 8	16		10 7 5 41

5. njedźela po swjatkach. Scż.: Sprawnosć farizejow. Mat. 5, 20—24.

28	Njedźela	Leo II., bż.	3 50 8	16		10 24 7 1
29	Póndżela	Pětra Pawoł	3 50 8	16		10 37 8 17
30	Wutora	Wop. ř. Pawoła	3 51 8	15		10 49 9 30

I. Cyrkwinska protyka.

4. Pšchikazany swjaty dzeń ze swjećenjom pšchez 8 dnów. Swjećeniři wobřad z Bożim Cěłom f šchyrjom woltarřam
11. Cyrkwinski swjaty dzeń. Popořbnju wobřad z Bożim Cěłom
12. Cyrkwinski swjaty dzeń
16. Cyrkwinski swjaty dzeń ř. Benna, patrona dićeřy a řerbřtoho kraja.
24. Swjaty dzeń.
27. Wigilny pšř.
29. Pšchikazany swjaty dzeń. Dospolny wotpuřt dla řřchěřzanisje wučěřy.

II. Měsačkowe přeměnenjenja.

- ☾ Posleđni běřřř 3. jun. dor. 9 h. 2 m.
- ☀ Měsacžk 11. jun. dop. 9 h. 43 m.
- ☾ Přěni běřřř 18. jun. pšřip. 11 h. 40 m.
- ☾ Měsacžk 25. jun. rawo 7 h. 55 m.

III. Wjedro po mēsačkowym přem.

W přěnej polořy junija budže jara njerobřtaje wjedro; 18 změje wjele deřchěřa a polny mēřacžk z deřchěřom wěřy.

IV. Spomnjenja hódne dny.

20. W noćy 11 h. 33 m. započatř lěčřa. Najděřřř dzeń z najřřřřř nocu.
27. Sřřdom řpancow.
30. Dřřři termin krajneje renty.

V. Domjace přispomnjenja.

1896. Julij,

praznik,
ma 31 dnov.

Dny.	Porjedgeua protyka.	☉		Njebješte znamjen.	☾	
		šhadž. h. m.	thov. h. m.		šhadž. h. m.	thov. h. m.
1	Srjeda Theobald, vust.	3 52	8 15	☿	11 11	10 50
2	Schtwórtk Dom. f. Mar.	3 52	8 15	♄	11 23	11 58
3	Pjatk † Anatolij, b. ☾	3 53	8 14	♄	11 35	pop.
4	Sobota Protop, abt.	3 54	8 14	♄	11 48	2 9

6. njeđzela po swjatkach. Seč.: Raščeńno 4000 mužj. Mart. 8, 1—9.

5	Njeđzela Droh. fr. Jěz.	3 55	8 14	♄	dop.	3 23
6	Póndzela Dominika, f., m.	3 55	8 13	♄	12 4	4 37
7	Wutora Pulcheria, f.	3 56	8 13	☿	12 22	5 48
8	Srjeda Kshilian, m.	3 57	8 12	☿	12 57	6 53
9	Schtwórtk Veronika, f.	3 58	8 11	☿	1 48	7 46
10	Pjatk † Rufina a 7 b. ☾	3 59	8 11	☿	2 53	8 27
11	Sobota Brikcius, mtr.	4 0	8 10	☿	4 12	8 56

7. njeđzela po swjatkach. Seč.: Profetowje we mowczech drastach. Mat. 7, 15—21.

12	Njeđzela Jan Gualb., abt	4 1	8 10	♄	5 36	9 17
13	Póndzela Anaklet, b., m.	4 3	8 9	♄	7 3	9 34
14	Wutora Bonavent, b., wcž.	4 4	8 8	♄	8 29	9 49
15	Srjeda Hendrich II., f.	4 5	8 7	♄	9 53	10 3
16	Schtwórtk S. Mar. Rarm.	4 6	8 6	♄	11 18	10 17
17	Pjatk † Alexij, w. ☾	4 7	8 5	♄	pop.	10 33
18	Sobota Kamill z L., w.	4 8	8 4	☿	2 11	10 54

8. njeđzela po swjatkach. Seč.: Njesprawny nuknicař. Luk. 16, 1—9.

19	Njeđzela Wincenc P., w.	4 10	8 3	☿	3 39	11 21
20	Póndzela Marhata, m.	4 11	8 2	☿	5 1	12 0
21	Wutora Pragedes, f.	4 12	8 1	☿	6 11	dop.
22	Srjeda Mar. Mladl.	4 13	8 59	☿	7 5	12 54
23	Schtwórtk Apollinar, b.	4 15	8 58	☿	7 43	2 3
24	Pjatk † Khrystina, f. ☾	4 16	7 57	☿	8 10	3 20
25	Sobota Jakub, jap.	4 17	7 56	☿	8 29	4 40

9. njeđzela po swjatkach. Seč.: Jězus plača na Jeruzalem. Luk. 19, 41—47.

26	Njeđzela Jana, m. f. M.	4 19	7 54	♄	8 44	5 57
27	Póndzela Pantaleon, m.	4 20	7 53	♄	8 56	7 13
28	Wutora Nazar, m.	4 22	7 51	♄	9 7	8 24
29	Srjeda Martha, f.	4 23	7 49	♄	9 17	9 33
30	Schtwórtk Abdona Sen., m.	4 25	7 47	♄	9 29	10 43
31	Pjatk † Ignac z Loj.	4 26	7 45	♄	9 43	11 53

I. Cyrkwinska protyka.

2. Swjaty džen. Processiony do Kóžanta du.
5. Cyrkwinski swjaty džen.
13. Po starej Wišchnjaniskej protocy Marhata.
16. Swjedžen stapulira.
20. Cyrkwinski swjaty džen.
22. Swjaty džen. Kermušča w Ščpitalu.
25. Swjaty džen.
26. Cyrkwinski swjaty džen.
31. Rano 1/2 hodž. wotkjad processiona z Budyščina do Rumburka.

II. Měsačkowe přeměnjenja.

- ☾ Posledni bértk 3. jul. w nočy 2 h. 23 m.
 ☼ Mody měšacžt 10 jul. wječ. 8 h. 35 m.
 ☽ Přeni bértk 17. jul. pop. 5 h. 4 m.
 ☽ Bolny měšacžt 24. jul. wječ. 6 h. 45 m.

III. Wjedro po měsačkowym přem.

Započatk julija budže vschmēnjate wjedro, mody měšacžt hrozj z pancatym, je-li wětk z połnočy abo wječora rjane njeschmēnje. Wot 17. jul. budže cile wěšče rjane, njeđrjhač-li pošny měšacžt z wětrom z pođnja abo trótko wječora zah deščezit wšchmēnje.

IV. Spomnjenja hódne dny.

22. Započatk pošnych dnov.

V. Domjace přispmnjenja.

1896. August

žnjeć,
ma 31 dnov.

Dny.	Porjedžena protyka.	☉		Mjesec kvanjen.	☾	
		šhadž. h. m.	thov. h. m.		šhadž. h. m.	thov. h. m.
1 Sobota	Pētr w rječ. ☾	4 27	7 44	☾	9 59	pop.
10. njeđžela po swjatkach. Scž.: Farizej a ctonik w templu. Luf. 18, 9—14.						
2 Njeđžela	Alfons z L., wcž.	4 29	7 42	☾	10 21	2 17
3 Bóndžela	N. f. Schčžep.	4 30	7 40	☾	10 52	3 30
4 Wutora	Dominik, w.	4 32	7 39	☾	11 35	4 38
5 Erjeda	S. Mar. n. ju.	4 33	7 37	☾	dop.	5 36
6 Schtwórtf	Pšhefr. Rhr.	4 35	7 35	☾	12 33	6 22
7 Pjatk	† Matušch, b.	4 36	7 34	☾	1 46	6 56
8 Sobota	Larguš, m.	4 38	7 32	☾	3 9	7 20
11. njeđžela po swjatkach. Scž.: Jezus wuhoji hluchoněmoho. Mark. 7, 31—37.						
9 Njeđžela	Rhētan, w. ☾	4 39	7 30	☾	4 37	7 39
10 Bóndžela	Lawrjeić, m.	4 41	7 28	☾	6 6	7 55
11 Wutora	Susanna, f.	4 42	7 26	☾	7 34	8 10
12 Erjeda	Klara, f.	4 44	7 24	☾	9 0	8 24
13 Schtwórtf	Hippolyt, m.	4 45	7 23	☾	10 28	8 40
14 Pjatk	†* Euseb., mēšch.	4 47	7 21	☾	pop.	8 59
15 Sobota	D. n. w. s. M. ☾	4 49	7 19	☾	1 25	9 23
12. njeđžela po swjatkach. Scž.: Mitofčjowy Samaritan. Luf. 10, 23—37.						
16 Njeđžela	Gnacynth, m.	4 50	7 17	☾	2 50	9 58
17 Bóndžela	Joach., n. f. M.	4 52	7 15	☾	4 5	10 48
18 Wutora	Helena, f.	4 53	7 13	☾	5 3	11 50
19 Erjeda	Ludwik, b.	4 55	7 11	☾	5 44	dop.
20 Schtwórtf	Bernard, w.	4 56	7 9	☾	6 14	1 4
21 Pjatk	† J. Franc. w Ch.	4 58	7 7	☾	6 35	2 23
22 Sobota	Timothej, m.	4 59	7 5	☾	6 51	3 41
13. njeđžela po swjatkach. Scž.: 10 wufadni. Luf. 17, 11—19.						
23 Njeđžela	Fil. Ben., w. ☾	5 1	7 3	☾	7 4	4 56
24 Bóndžela	Bartróm, j.	5 3	7 1	☾	7 14	6 9
25 Wutora	Ludwik, kral	5 4	6 59	☾	7 26	7 19
26 Erjeda	Sebalb, w.	5 6	6 56	☾	7 36	8 29
27 Schtwórtf	Józef Kal., w.	5 7	6 54	☾	7 49	9 39
28 Pjatk	† August., b., w.	5 9	6 52	☾	8 5	10 49
29 Sobota	Jan křch. icžaty	5 10	6 50	☾	8 23	pop.
14. njeđžela po swjatkach. Scž.: Ničto njemóže dwěmaj křježomaj štužicž. Mat. 6, 24—33.						
30 Njeđžela	* Jandž. pēston	5 12	6 48	☾	8 50	1 31
31 Bóndžela	Raimund N. ☾	5 14	6 46	☾	9 27	2 23

I. Cyrkwinska protyka.

2. W křochtrje Marijnej Swěždže a w Rum-burku dospolny wotpuř „Porciuntula“.
7. Cyrkwinski swjaty džen.
10. Swjaty džen.
14. Polny pōřt.
15. Pščitazany swjaty džen. Do Božeje miščě swjećenjo zelow.
16. W Radworju dospolny wotpuř a fermuška. W Brunowje dospolny wotpuř
20. W křochtrje Mar. Swěždže dospolny wotpuř.
24. Swjaty džen. W Njebjelčicach dospolny wotpuř bratřtwa f. Božjana.

II. Měsačkowe přeměnenja.

- ☾ Posledni bērtf 1. aug. wječ. 7 h. 34 m.
- ☾ Měsacž 9. aug. rano 6 h. 2 m.
- ☾ Prěni bērtf 15. aug. wječ. 10 h. 2 m.
- ☾ Polny měsacž 23. aug. do. 8 h. 4 m.
- ☾ Poledni bērtf 31. aug. pšchiv. 11 h. 55 m.

III. Wjedro po mēsačkowym přem.

August započnje z rjannym wjedrom; mēsacž pšchčžeri wēřf z deščžom. 15. budže rjenje, wot 23. zaju wšchemjate. Na poslednje dny wocžatuj wjele deičžza.

IV. Spomnjenja hódne dny.

1. Druhi termin kralowiskich dawkow.
9. Zadžmicžo stōncžta
22. Kōnc pšchčžich dnov.
25. Wjeniny J. Mit. biskopa Ludwika.
28. Wuzwolny džen Budyškoscho tachanta Ludwika (1890).

V. Domjace pšpomnjenja.

1896. Sept., póznjeńc, ma 30 dnow.

Dny.	Porjedżena protyka.	☉		Njebješte znamjen	☾	
		šhadž. h. m.	šom. h. m.		šhadž. h. m.	šom. h. m.
1 Wutora	Egidij, a.	5 15	6 43	☿	10 17	3 24
2 Erjeda	Schczepan, kral	5 17	6 41	♋	11 22	4 14
3 Schtwórtk	Serapija, f., m.	5 18	6 39	♋	dop.	4 53
4 Pjatk	† Rozalija P., f.	5 20	6 37	♋	12 39	5 21
5 Sobota	Lawrienc Just.	5 21	6 35	♋	2 5	5 42

15. njedżela po swjatkach. Scž.: Młodźenc w Naimje. Luf. 7, 11—16.

6 Njedżela	Albin, b.	5 23	6 33	♋	3 33	6 0
7 Póndżela	Regina, knjež. ☺	5 24	6 30	♋	5 3	6 15
8 Wutora	Nar. s. Mar.	5 26	6 28	♋	6 32	6 29
9 Erjeda	Gorgon, mart.	5 27	6 26	♋	8 2	6 45
10 Schtwórtk	Mikł. T., mišč.	5 29	6 24	♋	9 34	7 3
11 Pjatk	† Prot. a Synac.	5 31	6 21	♋	11 5	7 27
12 Sobota	Guido, w.	5 32	6 19	♋	pop.	7 59

16. njedżela po swjatkach Scž.: Jezus wustrowi wodukawoho.
Luf. 14, 1—11.

13 Njedżela	Mjen. f. Mar.	5 34	6 17	♋	1 54	8 43
14 Póndżela	Pow. f. fšč ☽	5 35	6 14	♋	2 58	9 42
15 Wutora	Nikomedes, m.	5 37	6 12	♋	3 46	10 54
16 Erjeda	†* Korn., Cypr.	5 38	6 10	♋	4 18	dop.
17 Schtwórtk	Zacž. bl. j. Fr.	5 40	6 8	♋	4 41	12 12
18 Pjatk	†* Domasch B.	5 42	6 5	♋	4 58	1 29
19 Sobota	* Januarij, m.	5 43	6 3	♋	5 12	2 44

17. njedżela po swjatkach. Scž.: Najmjejšča kaznja w zafonju.
Mat. 2, 34—46.

20 Njedżela	7 bol. f. Mar.	5 45	6 1	♋	5 24	3 57
21 Póndżela	Matej, j. ☺	5 46	5 58	♋	5 34	5 8
22 Wutora	Mauric, m.	5 48	5 56	♋	5 46	6 17
23 Erjeda	Thekla, f.	5 49	5 54	♋	5 57	7 26
24 Schtwórtk	S. M. wuf. jat.	5 51	5 52	♋	6 12	8 37
25 Pjatk	† Viktor, m.	5 53	5 49	♋	6 30	9 48
26 Sobota	Justina, m.	5 54	5 47	♋	6 54	11 0

18. njedżela po swjatkach. Scž.: Jezus wustrowi wicznimeho. Mat. 9, 1—8.

27 Njedżela	Roš. a Dam.,	5 56	5 45	♋	7 25	pop.
28 Póndżela	Wjacław, m.	5 57	5 43	♋	8 9	1 12
29 Wutora	Michał, arcj.	5 59	5 40	♋	9 7	2 6
30 Erjeda	Hieron., měšč. ☾	6 1	5 38	♋	10 17	2 48

I. Cyrkwinska protyka.

5. Rano w 1/26 wotřad procesiona z kłóštra Mar. Gwězdy do Krupki. W 5 hodž. Boža miča.
8. Wschizazany swjaty dzeń. Processiony do Rožanta du.
13. Cyrkwinski swj. dzeń. — Titularny swjedzeń serbske cyrkwy w Budyšcinje.
14. Cyrkwinski swj. dzeń.
16. a 18. Póšt suchich dnow (quatember; pošny póst).
19. Woločeny póst.
20. Cyrkwinski swjaty dzeń.
21. Swjaty dzeń.
27. W Driježđzanach w dwórské cyrkwi dopoldnja 1/29 hodž. serbske kemske z předowanjom.
29. Swjaty dzeń.

II. Měsačkowe přeměnjenja.

- ☉ Młody měščak 7. sept. pop. 2 h. 43 m.
- ☾ Přeni bértk 14. sept. rano 5 h. 9 m.
- ☺ Pošny měščak 21. sept. w noč 11 h. 49 m.
- ☾ Pošledni bértk 30. sept. w noč 2 h. 58 m.

III. Wjedro po měsáčkowym přem.

7. sept. pšcheměniate; 14. wětr z deszczom; wotšo 21. buđe rjenje, 30. pšchinješe žymu a deszcz.

IV. Spomnjenja hódne dny.

7. Narodny dzeń S. Mił. biskopa Ludwika (1831).
22. Pop. 2 h. 14 m. započatk nazymny. Dzeń a nóc so runatj.
30. Druhi termin dořhodnoho dawka. Tšeczi termin krajnje renty.

V. Domjace přispomnjenja.

1896. Oktob.,

winowc,

na 31 dnów.

Dny.	Porzędzona protyka.	☉		niedziela wamien.	☾		
		śhadż. h. m.	thow. h. m.		śhadż. h. m.	thow. h. m.	
1	Schwórtk	Remigius, b.	6 25	36	☾	11 36	3 20
2	Pjatk	Otho, b.	6 45	34	☾	dop.	3 44
3	Sobota	Zbżef z R., w.	6 55	32	☾	1 1	4 2

19. niedzela po swjatkach. Scż.: Kralowka kwasna hoščina. Mat. 22, 1—14.

4	Niedzela	Rózar. f. Mar.	6 75	29	☾	2 28	4 19
5	Póndzela	Placid, m.	6 85	27	☾	3 56	4 34
6	Wutora	Bruno, w. ☉	6 105	25	☾	5 26	4 49
7	Srjeda	Markt, biff.	6 125	23	☾	6 58	5 6
8	Schwórtk	Brigitta, wud.	6 135	20	☾	8 32	5 28
9	Pjatk	† Dionys, b., m.	6 155	18	☾	10 7	5 57
10	Sobota	Franc B., w.	6 175	16	☾	11 34	6 38

20. niedzela po swjatkach. Scż.: Jězús wustrowi kralowstoho ģna. Jan. 4, 46—53.

11	Niedzela	Gereon, m.	6 195	14	☾	pop.	7 33
12	Póndzela	Maximilian, b.	6 205	12	☾	1 42	8 43
13	Wutora	Eduard, fr. ☾	6 225	10	☾	2 20	10 0
14	Srjeda	Kallist, bż.	6 245	8	☾	2 46	11 18
15	Schwórtk	Theresija, knj.	6 255	5	☾	3 5	dop.
16	Pjatk	† Sawol, a.	6 275	3	☾	3 20	12 34
17	Sobota	Zadwiga, w.	6 295	1	☾	3 32	1 48

21. niedzela po swjatkach. Scż.: Njesmilny wotrocż. Mat. 18, 23—35.

18	Niedzela	Lukasch, scż.	6 304	59	☾	3 43	2 58
19	Póndzela	Pètr z A., w.	6 324	57	☾	3 54	4 8
20	Wutora	Jan z R., w.	6 344	55	☾	4 6	5 16
21	Srjeda	Wórscha, kn. ☺	6 354	53	☾	4 19	6 25
22	Schwórtk	Kordula, f., m.	6 374	51	☾	4 37	7 36
23	Pjatk	† Severin, b.	6 394	49	☾	4 58	8 49
24	Sobota	Kasael, arcj.	6 414	47	☾	5 27	9 59

22. niedzela po swjatkach. Scż.: Danſki pienjez. Mat. 22, 15—21.

25	Niedzela	Ahrjyſanth	6 424	45	☾	6 8	11 5
26	Póndzela	Evarist, b.	6 444	43	☾	7 1	12 0
27	Wutora	Florenc, f.	6 464	41	☾	8 6	pop.
28	Srjeda	Šm., Jud.	6 474	39	☾	9 20	1 20
29	Schwórtk	Eusebija, f. ☾	6 494	38	☾	10 40	1 46
30	Pjatk	† Theodorit, m.	6 514	36	☾	dop.	2 5
31	Sobota	* Wolfgang, b.	6 534	34	☾	12 3	2 22

I. Cyrkwinska protyka.

- Swjedeni Kulowſkeje woſady.
- W Radworju swjedeni poſwjeczenia cyrkwoje a fermuſcha — Brèni wotpuſt w Kulowje.
- Druhi wotpuſt w Kulowje a fermuſcha.
- We Botrowje a w kloſchtrje Marijnej Swjèdže fermuſcha.
- Cyrkwinski ſwjaty džen.
- W Ahrjójcicach ſwjedeni poſwjeczenia cyrkwoje a fermuſcha.
- Swjaty džen.
- Wigilny (wolóžen) poſt.

II. Měsačkowe přeměnjenja.

- ☉ Młody měsač 6. okt. w noč 11 h. 18 m.
- ☾ Brèni bèrtk 13. okt. pop. 3 h. 47 m.
- ☺ Poſny měsač 21. okt. pop. 5 h. 17 m.
- ☾ Poſledni bèrtk 29. okt. pop. 4 h. 20 m.

III. Wjedro po mēsačkowym přem.

Zapocżat oktobra zmjemy rjane dnj; wofoto 13. budže trochu pſchēmjenjate, wot 21. hačž do kónca zaſy rjenje

IV. Spomnjenja hódne dny.

- Druhi termin dawka za wopalenſtu poſkadnicu.
- Džen nastupjenja na trón Jožo Majeſtoſeže krala Alberta (1873).

V. Domjace přispomnjenja.

1896. Novmb.,

nazhmit,
ma 30 dnov.

Dny.	Porjedbena protyfa.	☉		Njebiešće znamjen.	☾	
		šhadž. h. m.	šhom. h. m.		šhadž. h. m.	šhom. h. m.
23. njeđzela po švjatfah. Šež.: Žairova džovfa. Mat. 9, 18—26.						
1 Njeđzela	Wšitey sw.	6 55	4 32	☿	1 26	2 37
2 Póndžzela	Wšchê fh. d.	6 56	4 30	☿	2 52	2 52
3 Wutora	Hubert, bish.	6 58	4 29	☿	4 21	3 8
4 Erjeda	Karl B., m.	7 04	4 27	☿	5 53	3 27
5 Schwórtf	Zach. a Hilž. ☉	7 2	4 25	☿	7 27	3 53
6 Pjatt	† Leonhard, a.	7 34	4 24	☿	9 0	4 29
7 Sobota	Willibrord, b.	7 54	4 22	☿	10 24	5 18
24. njeđzela po švjatfah. Šež.: Bjanta mjež pšheńcu. Mat 13, 24—35.						
8 Njeđzela	4 kron. martr.	7 74	4 20	☿	11 30	6 25
9 Póndžzela	Theodor, m.	7 9	4 19	☿	pop.	7 43
10 Wutora	Handrij A., w.	7 104	4 17	☿	12 47	9 3
11 Erjeda	Mérczin, bish.	7 12	4 16	☿	1 9	10 21
12 Schwórtf	Mérczin, bž. ☽	7 144	4 14	☿	1 26	11 36
13 Pjatt	† Stan. Koft., w.	7 15	4 13	☿	1 39	dop.
14 Sobota	Livin, m.	7 17	4 12	☿	1 51	12 48
25. njeđzela po švjatfah. Šež.: Žonopowe žorno. Mat. 15, 31—35.						
15 Njeđzela	Herta, f.	7 194	4 10	☿	2 2	1 56
16 Póndžzela	Othmar; Ed.	7 214	4 9	☿	2 13	3 5
17 Wutora	Hrjehot, džiwcz.	7 224	4 8	☿	2 27	4 15
18 Erjeda	Otto, abt	7 244	4 6	☿	2 43	5 27
19 Schwórtf	Hilžbjeta, w.	7 264	4 5	☿	3 3	6 37
20 Pjatt	† Felix z B., ☺	7 274	4 4	☿	3 30	7 48
21 Sobota	Wopr. f. Mar.	7 294	4 3	☿	4 7	8 56
26. a poslednja njeđzela po švjatfah. Šež.: Zapušćenjo Jeruzalema. Mat. 24, 15—35.						
22 Njeđzela	Cecilija, f., m.	7 304	4 2	☿	4 57	9 55
23 Póndžzela	Klimant, bž.	7 323	4 1	☿	5 59	10 44
24 Wutora	Jan w. fšh.	7 344	4 0	☿	7 10	11 21
25 Erjeda	Katyrna, f., m.	7 353	59	☿	8 28	11 49
26 Schwórtf	Konrad, b.	7 373	58	☿	9 48	pop.
27 Pjatt	† Nikasius, b.	7 383	57	☿	11 8	12 28
28 Sobota	Krešcene, m. ☾	7 403	56	☿	dop.	12 43
1. njeđzela adventa. Šež.: Znamjenja pšhed šudnym dnom. Luf. 21, 25—33.						
29 Njeđzela	Saturnin, b.	7 413	56	☿	12 31	12 56
30 Póndžzela	Šandrij, jap.	7 433	55	☿	1 54	1 11

I. Cyrkwinska protyka.

1. Pšhifazany švjaty džei.
2. Cyrkwinski švjaty džei.
3. W Radworju a Kulowje došpólny wotpušt „po morwyh”. — W Njebjeležicah a Bacžonju wopomnjecžo pošwjecženja cyrkwoje a fermušča.
11. Šwjedžei Njebjeležanšteje wošady.
15. W Budyščinje w tachantskej cyrkwi wopomnjecžo pošwjecženja cyrkwoje a fermušča.
22. W Halbicah wopomnjecžo šwjecženja cyrkwoje a fermušča.
23. W Budyščinje lětne wopomnjecžo za Žana Leifentritta, přemjoho šamostatnoho tachanta.
25. Šwjedžei Halbicžanšteje wošady.
28. Štónčženjo kvašnych wješelom.
29. Zapocžatk adventa a nowoho cyrkwinskoho lěta. W Drježdžanah w dwórškej cyrkwi došpólnja 1/2 9 h. serbske kemsche z předomanjom.
30. Šwjaty džei.

II. Měsačkowe přeměnenja.

- ☉ Měsny měšacžk 5. nov. dop. 8 h. 27 m.
- ☾ Přemni bérštk 12. nov. rano 6 h. 40 m.
- ☽ Pošny měšacžk 20. nov. pšhip. 11 h. 24 m.
- ☾ Posledni bérštk 28. nov. rano 3 h. 43 m.

III. Wjedro po mēsačkowym přem.

Duje li 5. novembra wěštk mot ranja, wočžatuj šněh, hewat pak deščez. 12. wichor: wofoto 20. žymne wětry. 28. pšhinjeie wjacj šněha ž wětrom

IV. Spomnjenja hódne dny.

1. We Worslecah a Šhanecah fermušča.
8. W Bžeri a někotrych wšah wofoto Budyščina fermušča.
15. W Šuricah fermušča.

V. Domjace přispomnjenja.

1896. Dec.,

hodovník, ma 31 dnov.

Dny.	Porjedená protyka.	☉		Přebještě znamjen.	☾	
		řhadž. h. m.	řhov. h. m.		řhadž. h. m.	řhov. h. m.
1 Wutora	Eligiuš, b.	7 44	3 55	☿	3 21	1 28
2 Srjeda	Bibiana, k., m.	7 45	3 54	♄	4 51	1 49
3 Schtwórtk	Franc Kav., w.	7 47	3 54	♃	6 24	2 20
4 Pjatt	† Borbora ☉	7 48	3 53	♁	7 53	3 2
5 Sobota	Pětr Rhr., b.	7 49	3 52	♂	9 8	4 0

2. njedzela adventa. Scž.: Jan sezele k Jězusej. Mat. 11, 2—10.

6 Njedzela	Mikławšch, b.	7 50	3 52	♁	10 5	5 15
7 Bóndzela	Ambrosij, b.	7 52	3 52	♁	10 43	6 38
8 Wutora	Njs. p. s. Mar.	7 53	3 52	♁	11 10	8 0
9 Srjeda	Walerija, k., m.	7 54	3 51	♁	11 29	9 18
10 Schtwórtk	Pich. laur. dom.	7 55	3 51	♁	11 44	10 33
11 Pjatt	† Damas, bž.	7 56	3 51	♁	11 57	11 45
12 Sobota	Epimach, m. ☾	7 57	3 51	♁	pop.	dop.

3. njedzela adventa. Scž.: Jan šwědži wo Jězusu. Jan. 1, 19—28.

13 Njedzela	Lucija, k., m.	7 58	3 51	♁	12 20	12 54
14 Bóndzela	Spiridion, bisk.	7 59	3 51	♁	12 33	2 2
15 Wutora	Rhrystina, k.	8 0	3 51	♁	12 48	3 13
16 Srjeda	†* Eusebij W., b.	8 0	3 52	♁	1 7	4 23
17 Schtwórtk	Lazar, bisk.	8 1	3 52	♁	1 31	5 35
18 Pjatt	†* Čj. f. M. n. p.	8 2	3 52	♁	2 5	6 45
19 Sobota	* Nemestij, m.	8 2	3 52	♁	2 51	7 47

4. njedzela adventa. Scž.: Jan předuje poputu. Luf 3, 1—6.

20 Njedzela	Rhrystian, m. ☺	8 3	3 53	♁	3 49	8 41
21 Bóndzela	Domasch, jap.	8 4	3 53	♁	5 0	9 22
22 Wutora	Flavian, mart.	8 4	3 54	♁	6 17	9 53
23 Srjeda	Wiktoria, m.	8 4	3 54	♁	7 37	10 15
24 Schtwórtk	†* Ğad. a Jěwa	8 5	3 55	♁	8 58	10 33
25 Pjatt	Boži dž. n. J.	8 5	3 56	♁	10 19	10 49
26 Sobota	Šépan, m.	8 5	3 57	♁	11 40	11 3

Njedzela po hodžoch. Scž.: Simeon a Ğana. Luf. 2, 33—40.

27 Njedzela	Jan, jap. ☾	8 6	3 57	♁	dop.	11 17
28 Bóndzela	Njew. džěcž.	8 6	3 58	♁	1 2	11 33
29 Wutora	Domasch R., b.	8 6	3 59	♁	2 29	11 52
30 Srjeda	Rainer, b.	8 6	4 0	♁	3 58	pop.
31 Schtwórtk	Sylvester, bž.	8 6	4 1	♁	5 26	12 52

I. Cyrkwinska protyka.

4. Cyrkwinski swjaty džen.
6. Cyrkwinski swjaty džen.
8. Pšchikazany swjaty džen. — W Kulowje titularny swjeden swj. Marijneho towarstwa knježnow z došpolnym wotpuštom za sobustawy. — W Budyščinje w serbskej cyrkwi došpolny wotpuš.
- 16.—24. W Radworju wšědnje po jutnjach „novena“ k čžečzi Maczerje Dožeje.
16. a 18. Pšit suchich dnov (quatember, pošny pšit).
19. Woloženy pšit.
21. Swjaty džen.
24. Pšchikazany wigilny pšit (patoržica).
- 24.—25. Boža noc, w polnocy Boža mšca.
26. Pšchikazany swjaty džen.
26. Pšchikazany swjaty džen. Požohnowanjo žitow.
27. Swjaty džen. Po předowanju požohnowanjo a wudželenjo wina swjatoho Jana.
28. Cyrkwinski swjaty džen.
31. Džatna wječžorna pobožnosť dla dočonjanoho lěta w Budyščinje w tachantskej cyrkwi (w 7 hodž.) a w Křowcžicach (w 6 hodž.)

II. Měsačkowe přeměnjenja.

- ☉ Młody měsačk 4. dec. wječž. 6 h. 51 m.
- ☾ Přěni bėrtk 12 dec w nočy 1 h. 29 m.
- ☺ Pošny měsačk 20. dec. rano 5 h. 5 m.
- ☾ Pošledni bėrtk 27. dec. pop 1 h. 8 m.

III. Wjedro po mēsačkowym přem.

Duje-li 4. dec. wěšit z polnozř budže rjenje, Ğawat budže deščežojte a řněhojte. Wot 12. pšichotuj so na křutu žymu; jenož wěšit z poldnja mohł ju milišcu sežinicž. 20. řněh a wětry; pošlednje dny zař křuta žyma.

IV. Spomnjenja hódne dny.

21. Dop. 8 h. 44 m. započatt žymy. Najkřótschi džen z najdlějškej nocu.
24. Patoržica.
31. Schtwórtky termin krajneje renty.

V. Domjace přispomnjenja.

Čas Božich službow w serbskej Łužicy a susodnych wosadach.

	Čas přichystupa Božich službow		Njedzele; s. dny			Džělawe dny				
	za njedzele a swj. dny.	za džělawe dny.	w žymje.	w lěće.	popoł- dny.	na lěto.	w lěće.	w žymje.	w žymje.	
Budyščin	tačantska	1. apryla, 1. oktobra.	5 a 9		2	5 a 9		6 a 9		
	serbska		1/2 8 a 9		1/2 1					
Chróšćicy		1. njedž. po jutrach, 24. augusta.	1. njedž. po jutrach, po Michal. prózdnicach.	1/4 7 a 9	1/4 6 a 8	2	3/4 6	3/4 7	7	
Njebjelčicy		po 1. meje, po 29. septembrow.		9	8	1/2 2	1/2 7, 7	6	1/2 7, 7	7
Radworć		jutry, fermušča.	fermušča, jutry.	1/2 7 a 9	1/2 6 a 8	2	6		7	
Kalbicy		jutry, 21. septembra.	jutry, 21. septembra.	6 a 9	5 a 8	2	7, 1/2 7	6	1/2 7, 7	1/4 8, 8
Wotrow			1. meje, 1. oktobra.	9		2	7	1/2 7	7	1/2 8
Kamjenc pod Špitalom			1. njedž. po jutrach, 2. = = Michale	9		2	1/4 7		1/4 8	
Marijna Hwězda . .				1/2 7 a 1/4 10		1/2 2, 1/2 3, 3	6 a 7 a 3/4 9			
Róžant		jutry, 14. septembra.	po 1. oktobrow, po jutrach.	6 a 9	5 a 9	2	1/4 7		7	
Baczoń		1. njedž. po jutrach, 24. augusta.		9	8	2	1/4 7		1/4 8	
Šajnicy		po jutrach, po Michale.		9	8					
Ždźer		kaž w Radworju.		9	8	2	6		7	
Lubij				9		2	6		7	
Worflecy				1/2 8		7, 1/2 8		1/2 8		
Kulow			24. febr., jutry, njedž. po 4. sept., 1. njedž. now.	5 a 8		2	1/2 6 a 1/4 8	5 a 1/2 6 a 1/4 7	6 a 1/4 8	
Štanjow				8 a 1/2 8 a 1/4 10 a 9 a 10		1/2 3	1/2 8	7	1/2 8	8
Na swj. Haninej Horje pola Lobendau-a							kóždu wutoru 7			
Krupka				1/2 7 a 1/2 10	6 a 9		1/2 3, róžnje časny a vigilije 3	6 a 9	1/2 7 a 1/2 10	
Georgswalde				7, 1/2 9 a 10		1/2 3	6 a 7		7 a 8	
Filipsdorf			1. apryla, 1. novembra.	6, 7 a 9		1/2 2 a 4	1/2 6, 6 a 8	1/2 6, 6 a	1/2 8	
Kumburf	klóštriska			6 a 1/2 9		1/2 5	6 a 1/2 9			
	fariska			7, 1/2 9 a 1/2 10,		1/2 3	1/4 8			

Přichy: Jutnje su w Budyschinje (njedž.) a w Khrósczicach rano w 5 hodzinach; w Radworju w 1/26 hodž.; w Kalbicach, w Kóženicze a w Skanpcy w 6 hodž.; w Georgswaldže w 1/27 a w Krupnowje w 7 hodž., ale jeno wschědne dnj. — W serbskej cyrkwi w Budyschinje tež na srjedach a pjatkach w posće we 8 rano. — W Radworju su na njeschitazanych swjatyh dnach w léče w 7 a w zymje w 8 hodž. femsche. — W Kalbicach na pjatkach w posće w 8 rano. — We Wotrowje na małych swjatyh dnach dopoldnja we 8. — W Marijnej Hwězdze na sobotach rano 6, 7 a 8. — W Kóženicze sobotu (wschěz léto z wumwzacžom adventa) we 8. — W Zbějeri su kóždu přenju njedželu měsaca, femsche; něschpor na wschěh njedželach a pschitazanych swjatyh dnach, tež na s. Wojczana — jeno nic jutrowničku, na narod s. Marije a na njedželomaj po donjebjes-wzacžu s. Marije a po s. Michale. Na dželanstich dnach je z wumwzacžom schulstich prózninow srjedu Boža mřcha. Nimo toho su w oktobru a w advente kóždu wutoru a schtwórtk, w posće pať srjedu a pjat 1/28 něschporu. Tež w Radworju je oktoberska pobožnosť na dželanstich wječorach w 1/28 hodž. W Hajnicach su kóždu druhu a schtwórtu njedželu měsaca Bože služby. — W Georgswaldže je kóždy 1. pjat w měsacu, w léče 1/28 a w zymje w 6 wječor pobožnosť najš. Wutroby Zězufoweje a w tydženju wschěh khudych duschow kóždy wječor w 6 hodž. pobožnosť.

Bože služby w saskich herbskich krajach.

1) Stajne Bože služby maja: Drježdžany (dwórška cyrkej, w princowym hrodže, Nowe Drježdžany, Friedrichstadt, Józefininy wustaw, 2 schulstkej kapali), Annaberg, Gwitawa, Freiberg, Hubertusburg, Chemnica, Lipsk, Mischno, Olinica, Pěro, Plawno, Radeberg, Rothschönberg, Reichenbach a Greiz (kóždu 2. a 4. njedželu), Altenburg, Weichselburg, Gera a Sebnica

2) Missionste Bože služby maja: Auerbach (4 króč), Bistopicy (4 kr.), Bräunsdorf (8—9 kr.), Deuben kóždu poslednju njedželu měsaca z wumwzacžom julija a decembra a přeni džen jutrow, swjatkow a hób, Döbeln (6 kr.), kupjel Elster (w léče), Frankenberg (2 kr.), Grimma 1. a 3. nedž. (24 kr.), Großenhain (6 kr.), Hajnich (4 kr.), Hartenstein (4 kr.), Hohenek (8 kr.), Hohnstein (8 kr.), Koldica (2 kr.), Königstein (kóždu 1. mesacžnu njedž. a rócžne cžajny), Leisnig (4 kr.), Löbtawa (12 kr.), Martrantstädt (4 króč), Wittweida (12 kr.), Marienberg (10 kr.), Neustadt (4 kr.), Dschag (3 kr.), Bilnicy (cyfe léče), Miesa (3 kr.), Rochsburg (někotry króč), Roßwein (2 kr.), Sanda (2 kr.), Schneeberg (2 kr.), Schwarzenberg pola Annaberga (6 kr.), Schworzenberg pola Zwikawy (2 kr.), Sonnenstein (něšto króč), Stoll-

berg (4 kr.), Stolain (2 kr.), Voigtsberg (12 kr.), Waldheim (16 kr.), Wurcyn (8 kr.).

Mejski něšpor

maja	na njedželach a pschitazanych swj. dnach w	na wschědnych dnach
Budyschin (serbski a němstki po rjadu)	7	1/28
Khrósczicy	1/24	6
Njebjelcžicy (jeno na so- botach, njedželach a pschi- tazanych swj. dnach)	1/28	8
Radwor	1/28	1/28
Wotrow	7	1/28
Kamjenc pod Schpitalow	1/23	8
Marijna Hwězda	7	7
Kóžant	5	7
Bacžon (jeno wutoru, schtwórtk a sobotu)		6
Worflecy	1/28	1/28
Zběr (jeno wutoru a schtwórtk	8	8
Kulow	8	8
Delnje Sulschecy	8	8
Skanfnow (póndželu, srjedu a pjat)	1/28	1/28
Krupfa	7	7
Georgswalde (póndželu, srjedu a pjat)	1/28	1/28
Filipsdorf	7	7

Dobre zelo.

Ruta a roda staj tak strowrej, zo bychy lékarjo malo za džělo měli, hdyž bychy ludžo tuto dwoje derje wužiwali. Rutne zelo njech wschitcy pija, kotrymž krej k hlówje stupa a pschěz to hlówubolenje naczini, schtóz ma, kaž so praji, cžežku hlówu abo komuž so wječzi; kž maja hubjeny dyh, bolenje w žiwocze, na kotrychž so widlischčža dadža, pukotanje wutroby, tež slabi, haj tež strowi njech je pilnje z tirarohom jědža!

Foenum graecum sebi napisaj na papjertu a dži sebi do haptky kupicz, jeli walsch něajtu staru bolacu ranu. Tajte rany husto njejju k zahojenju, žeru so dale; na kromje nastawa žhniše mjaso a jědmo; to wucžehnje wscho tele zelo. Zwar je podobnje kaž lane symjo, tykú je do cžistoho měsčta a polož na ranu. Njebój so, zo boli! Njeczini nicžo ale pomastku cžehnje jěd won, doniž njeje poslednja krepta won.

Hermanki a škótne wiki.

šdov. = dopoldnja; pop. = popoldnju; t. = tonjace wiki; fw. = swinjace wiki; w. = wotmowe wiki; l. = lenowe wiki; zvamjeskfo † rěta škótne wiki, zvamjeskfo * pať hermanť a škótne wiki; hđžeť nicžo pđbla nejšeji, tam je jenož hermanť.)

Šaćž budža so w Budyščinje škótne wiki daie wotmōwacž, so halle wuczini.

NB. Dotelž so hermanki druhdy pšchepofožuja, su zmylki mōžne.

Zwulki rōžk.

3. Lipf (hačž do 15.), Kuland.
8. Njeiwacžidlo † a l.
15. Dobrilug fw., Grōdf fw.
20. Wistopicyt. Kinspōrt†.
23. Kamje c †
27. Drježdžany f.

Zwulki rōžk.

4. Damna †, Jarow.
5. Njeiwacžidlo † a l. Radeberg†. Grabin t a †
7. Kuland†.
8. Zajeńť. Zelm † a t
10. Kinspōrt †, Zhorjele *
11. Kulow † a t
12. Dobrilug fw., Luboraz* a t
13. Stara Darbna†.
14. Kalawa fw., Zhorjele hornčž w.
15. Kalawa t a † Brody*.
17. Wistopicyt, Kalawa
18. Wojerecy*.
19. Wulki Hajn, t. † a deff. w. Barcow†.
20. Kamjenc†, Wulki Hajn.
22. Drjow†
24. Lipf serčž w.
25. Barščez* a t., Rōzborť*.
26. Drježdžany (st. m.) jymjen. Nowomeřto t. †, Grōdf*
27. Gubin t a t.
28. Wětořchow fw
29. Ortrand†, Wětořchow† t., Zelm †.

Zwěrc.

2. Bjarnacžicu*, Stolpno. Lipf hačž do 14., Wětořchow, Rōzborť*, Zelm.
3. Bart p. W. †, Dobrilug †, Łaz*, Zahan†.
4. Dobrilug, Bjerwald N.-M.* t. Kōřtrow fw.
5. Wschibuz*.
6. Ruřland†.
7. Žitawa, Miřchno t. a †, Kulow, t. †
9. Ğalichrow*, Žitawa*, Kulow, Stanknow* t
10. Ryřwald*, Wufow.
11. Njeiwacžidlo † a l., Kuland, Wōřpōrt†, Stolpno†, Lubai.
12. Kamjenc†, Wifow†, Jarow t. a †, Komorow fw.

Zwěrc.

13. Wifow, Komorow† a t.
14. Trěbule* a t. Komorow
16. Drježdžany, herm. a t., Ryřbach.
17. Wicn*, a t. Dubc*
18. Grabin t a †. Grōdf fw.
19. Grabin, Mužakow* a t.
20. Lubnjow fw., Stara Darbna.
21. Lub jow†
22. Miřchno.
24. Wistopicyt, Lubij† t., Kōřtrow† t., Kerežnica†, Lubnjow.
24. Kōřtrow
25. Luboraz* t, G jyn† t
26. Wefow†, Gubin † t., Zhorjele†.
27. Wefow, Kalawa fw., Wojerecy†.
28. Budyřchin, Kalawa† t., Ortrand t †.
30. Kulew*, Drirand.
31. Barščez†. Kulow† t.

Zwěrc.

1. Njeiwacžidlo†
7. Ščěrachow*, Džěže*, Barcow†.
8. Stolpno†
12. Lipf, hačž do 3 meje.
13. Wōřpōrt†, Kinspōrt*, Rhocezebuz
14. Ryborjacy p. B. Rhocezebuz* t.
15. Brody*, Grōdf fw., Radeberg†.
16. Kamjenc†, Radeberg†.
18. Zelm †.
20. Wistopicyt. Ğalichrow† t. Mitoraz*, Drjow†.
21. Damna†.
23. Jarow† t, Mitoraz*.
24. Wětořchow fw., Komorow fw.
25. Wětořchow† t., Komorow† t.
27. Rakec, Komorow, Wětořchow.
28. Jarow w.
30. Dobrilug.

Zwěrc.

1. Bart p W*, Kuland. †
4. Wistopicyt, Kulow†.
5. Wojerecy*, Zahan†, Kulow† t.
6. Njeiwacžidlo†, Polčžnica†, Luboraz† t., Kulow, Kuland.

Zwěrc.

7. Gubin* t.
8. Kalawa fw
9. Kalawa† t.
11. Wistopicyt, Kamjenc* t., Kalawa.
12. Radeberg. Barščez* t., Kulow w. Wschibuz.
13. Rhocezebuz w, Kulow† t., Drjow††.
15. Kulow
16. Wifow†, Trěbule* t.,
18. Rōzborť †, Kinspōrt †, Kulow, Zelm, Stanknow* t.
19. Kinspōrt Ğajhn* t., Ryřbach† t.
20. Dobrilug fw, Grōdf*
21. Wefow† Rhocezebuz† t.
22. Wefow.
26. Wotbramecy*, Kulow*, Ğyhalin.
28. Kalawa w. Kulow†.
30. Wojerecy w.
31. Miřchno.

Zwěrc.

1. Wistopicyt
2. Wicn* t.
3. Njeiwacžidlo†
4. Kalawa w, Rhocezebuz† t.
5. Lubnjow fw., Kuland†.
6. Lubnjow†.
8. Zhorjele*, Wulki Hajn† t Lubnjow.
9. Wulki Hajn, Wrōřlaw w, Rhocezebuz w.
10. Grabin † t
11. Kamjenc†, Kalawa wotm., Rhocezebuz † t., Grabin herm. a w., Ortrand † t., Stara Darbna†.
12. Zhorjele (horn), Ortrand, Grōdf w., Stara Darbna.
16. Damna†, Ryřwald*, Luban.
17. Radeberg†, Damna, Grōdf, fw. Dobrilug fw.,
18. Rhocezebuz† t., Gubin† t., Mužakow* t.
22. Ğalichrow†, Kōřtrow† t., Ğuczina*
23. Kōřtrow, Rōzborť, Grōdf fw., Kōřtrow† t. fw
24. Wjelecžin, Luboraz† t., Brody*, Zajeńť p. R., Kōřtrow.

Zwěrc.

25. Rhocezebuz† t.
26. Wojerecy†, Wětořchow fw.
27. Trěbule* t, Wětořchow† t.
29. Drježdžany, Lipf serščez. Ryřbach*, Rōzborť*.
30. Bart p W†, Jarow † t.

Zwěrc.

1. Njeiwacžidlo†, Zajeńť t., Komorow fw.
2. Ğusta, Dubc*, Rhocezebuz† t., Komorow† t.
3. Kalawa fw, Komorow,
4. Kalawa† t. [Kuland†.
6. Drježdžany t. Kalawa.
7. Džěže*, Barščez† t.
9. Kamjenc†, Rhocezebuz† t.
11. Lubin† t.
15. Dobrilug fw., Grōdf fw.
18. Kulow† t.
20. Wistopicyt, Polčžnica †, Lubij† t.
24. Krafow† p R †.
25. Jarow† t.
27. Wōřpōrt†.
29. Wschibuz†.
31. Wětořchow fw.

Zwěrc.

1. Budyřchin, Wětořchow† t. Zelm†.
3. Kulow*, Wornotežicy.
4. Damna†, Zahan*
5. Njeiwacžidlo†, Wifow†.
6. Storkow†.
7. Kuland†, Komorow fw.
8. Lubin† t., Komorow† t.
10. Kinspōrt† Stanknow* t.
11. Dobrilug†, Łaz*.
12. Dobrilug.
13. Kamjenc†, Wefow†, Gubin† t.
14. Wefow, Wětořchow fw.
15. Wětořchow† t.
17. Wistopicyt, Polčžnica †, Zhorjele*. Kuland, Wětořchow, Kumburg.
18. Bart, Ğajhn.
19. Radeberg†, Grabin† t.
20. Grobin, Zhorjele†, Mitoraz†.
21. Zhorjele hornčž.
22. Brody*.
24. Ğalichrow*, Zajeńť, Wōřpōrt*.
25. Grōdf*, Lubai (3 dnj).
26. Nowe Měřto w S.*, Bjerwald* t.

- August.**
- 28. Stara Darbna†, Wojerecy†, Lubnjow sw., Trébule† f.
 - 29. Barščej†, Lubnjow†, Orttrand† f.
 - 30. Lipš hacž do 20. septembra, Miščno.
 - 31. Rhoczėbuz* a farp., Orttrand, Lubnjow.

- September.**
- 21. Bart, Mitoraz*, Drj† f†, Lubin, Rychbach*, Wostronc.
 - 23. Polcznica†.
 - 24. Polcznica, Rhoczėbuz† f., Gubin* f.
 - 26. Wojerecy w., Trébule* f. l. Lutow sw.
 - 28. Halichtrow† Nowozalc.
 - 29. Wjelecjin, Wojerecy*, Jaseń†.

- Oktober.**
- 18. Njeswaczidło, des†, f., sm., Lubin sw.
 - 19. Biskopicy†, Halichtrow†, Drježdžann, Rinsbort†, Lubin† f., Miščno†, Wósporf, Ortrand† f.
 - 20. Rinsbort, Stara Darbna†.
 - 21. Dobrilug sw., Drjow†*.
 - 22. Rhoczėbuz† f., Ortrand† f.
 - 23. Ortrand, Wėtošchow sw.
 - 24. Wėtošchow† f.
 - 26. Biarnaczicy*, Wėtošchow.
 - 27. W. Łajut, f., des†. Pica†† Rychwald*.
 - 28. R. Wėsto w S., Radeberg†, Brody*.
 - 29. Kamjenc†, Radeberg, Wėsfow†, Rhoczėbuz† f.
 - 30. Wojerecy†, Wėsfow, Darbna
 - 31. Drjow††, Ruland† f.

- November.**
- 14. Lubin† f., Komorow† f., Žitawa.
 - 16. Biskopicy†, Stolpno, Rósbort*, Žitawa.
 - 17. Grabin† f.
 - 23. Wópport*, Lutow†, Mitoraz*.
 - 24. Dobrilug†.
 - 25. Dobrilug.
 - 26. Kamjenc†.
 - 27. Kalawa sw.
 - 28. Kalawa† f., Jaseń† f.
 - 30. Jaseń.

- September.**
- 1. Rhoczėbuz* f., Lutow, Pšchibuz*.
 - 2. Njeswaczidło†.
 - 4. Ruland†, Lutow† w.
 - 5. Rinsbort†, Lutow† f.
 - 7. Žitawa*, Wulfi Wojs† f., a des†, Lutow.
 - 8. Wolbramecy*, W. Łajut†, Damna†.
 - 9. Stolpno†, Damna, Dobrilug sw., Rózbort†.
 - 10. Mužatow* f., Rózbort†.
 - 11. Kalawa sw.
 - 12. Kalawa† f.
 - 14. Biskopicy†, Kalawa, Rósfow† f., Komorow w.
 - 15. Džėje*, Rósfow, Łarow†* f.
 - 16. Radeberg†, Rósfow, Łarow, Pródf sw.
 - 18. Lubin sw
 - 19. Miščno† f., Ortrand† f.

- Oktober.**
- 1. Rhoczėbuz† f., Łarow w., Storkow†.
 - 2. Ruland.
 - 3. Pšelm.
 - 5. Łuczina*, Kafecy, Lutow*, Ščėrachow*.
 - 6. Damna†, Pródf†, Dube*, Gajh†*, Rycharjecy, Pródf†.
 - 7. Njeswaczidło† l. Grabin† f.
 - 8. Rhoczėbuz† f., Grabin† h w.
 - 9. Komorow sw.
 - 10. Lubin† f., Komorow† f.
 - 12. Lubij* f., Lutow*, Rychbach*, Rósfow† f., Stankow* f.
 - 13. Barščej* f., Cybolin, Rósfow.
 - 14. R. Wėstow S† f. Luboraz*†, Žahari†, Rhoczėbuz† f.
 - 15. Rhoczėbuz† f., Wifow†.
 - 16. Wifow* f. l.

- November.**
- 2. Drježdžann† f., Frankfurt n W. (mossa), Ruland
 - 3. Bart, Pródf*, Rózbort*.
 - 4. Njeswaczidło† f., Lutow.
 - 5. Rhoczėbuz† f., Gubin* f.
 - 6. Lubnjow sw., Ruland†.
 - 7. Budyhjin, Lubnjow†
 - 9. Lubnjow, tobak, Rychbach*.
 - 10. Łoż*.
 - 11. Polcznica†.
 - 13. Lubin sw., Komorow sw.

- December.**
- 1. Damna†, Pšchibuz*.
 - 2. Njeswaczidło† f.
 - 3. Mitoraz*.
 - 4. Ruland†
 - 5. Pródf sw., Lutow sw.
 - 7. Nowozalc, Drjow†.
 - 8. Džėje*, Gajh†.
 - 10. Kamjenc†.
 - 11. St. Darbna, Dobrilug sw.
 - 12. Wojerecy*, Lubnjow hod.
 - 14. Biskopicy†
 - 15. Barščej†.
 - 16. Luboraz* f., Pšelm hod., Brody*, Ruland hod. Rumburg, Pródf hod.
 - 17. Lubij hod., Mužatow hod.
 - 18. Drježdžann† hod.
 - 19. Trébule.
 - 21. Lutow*.

Wuzan ze zatskocho zakonja, dofhodny dawf nastupacocho.

klafsa:	lėtny dofhód:	dawf:	klafsa:	lėtny dofhód:	dawf:
1a.	pščež 400—500 mf.	1 mf.	11.	pščež 2200—2500 mf.	37 mf.
1.	" 500—600 "	2 "	12.	" 2500—2800 "	45 "
2.	" 600—700 "	3 "	13.	" 2800—3100 "	54 "
3.	" 700—800 "	4 "	14.	" 3100—3400 "	63 "
4.	" 800—950 "	6 "	15.	" 3400—3700 "	72 "
5.	" 950—1100 "	8 "	16.	" 3700—4000 "	82 "
6.	" 1100—1250 "	10 "	17.	" 4000—4300 "	96 "
7.	" 1250—1400 "	13 "	18.	" 4300—4800 "	112 "
8.	" 1400—1600 "	16 "	19.	" 4800—5300 "	128 "
9.	" 1600—1900 "	21 "	20.	" 5300—5800 "	144 "
10.	" 1900—2200 "	29 "	21.	" 5800—6300 "	161 "

Zapis duchownych.

(W decembru 1895.)

A. 3 budyjszkie diocesy.

Toho młodszy, najdosłowniwszy kněz Ludwik Wahl, biskop Kufuski, japojski wicar w kralstwie saskim, administrator ecclesiasticus w saskiej Górnej Łuży, tachment kapita swj. Pětra w Budyšinje, dr. theol., bamzowski pralat atd. rodz. we Waldsee we Württembergskiej 7. sept. 1831, wuswjećeny 9. aug. 1856, na biskopa swjećeny 20. jul. 1890; wuzwołeny na tachmenta 28. aug. 1890.

1) W Budyšinje: a) w konsistoriu: f. can. cap. senior monsignore Jakub Kuczanek; f. can. cap. cantor S. Blumentritt, f. can. cap. schol. Jurij Kusczanski, b) w serbskiej cyrkwi: f. can. Jakub Skala, farać; c) w tachmentskiej cyrkwi: f. Jakub Nowak, tachmentski predać; d) f. Pawol Kenczka, katechet; e) direktor seminara: f. Franc Löbmann; f) direktor tachmentskie wuczernje: f. Jurij Kummer.

2) W Baczonju: f. Jurij Libsch, admin.

3) W Brunowje: w tu chwilu nihto njeje.

4) W Grunawje: f. August Rönisch, farać.

5) W Huscy: f. Engelke, kaplan.

6) W Khróscicach: f. can. Jakub Werner, farać; f. Jakub Schotta, 1. kaplan; f. Jan Just, 2. kaplan.

7) W Königshainje: f. Pawol Reime, farać; f. Pawol Kreczmar, kaplan.

8) W Lubiju: f. Michal Schewczik, admin.

9) W Marijnej Swězdze: f. Vincenc Wielkind, propst; f. Alexander Hirschfel, kaplan; f. P. Leo Lehmann, kaplan; f. P. Leopold Schneider, kaplan.

10) W Marijnym Dole: f. Wjacław Toischer, propst; f. P. Malachias Stingl, 1. kaplan; f. P. Gotthard Alt, 2. kaplan.

11) W Njebjelczicach: f. August Kubasch, farać; f. Mikl. Jawork, kaplan.

12) W Now. Leutersdorfje: f. Julius Junge, adm.

13) W Radworju: f. Michal Wjesela, admin.; f. Jakub Nowak, kaplan.

14) W Rabicach: f. Mikl. Wjedrich, farać; f. Miklawšch Andrički, kaplan.

15) W Reichenawje: f. Jan Hornig, farać.

16) W Róžencze: f. Tadej Matusch, administrator.

17) W Kamjencu pod Schpitalom: f. Bernard Hicka, administrator.

18) W Seitendorje: f. can. Karl Junge, farać; f. Jurij Ksajzonk, kaplan.

19) W Scherachowje: f. Józef Keil, farać; f. Alfons Jäschka, kaplan.

20) We Wotrowje: f. can. Jak. Herrmann, farać.

21) We Wostrowcu: f. can. Anton Müller, fr.; f. P. Katschmann, kaplan.

22) We Worflecach: f. Jakub Schewczik, kaplan.

23) W Žitawje: f. can. Franc Kral, farać; f. Fridor Klaus, kaplan.

Pšchisp.: W Prahy w serbskim seminaru: f. Anselm Roginger, prašes.

B. 3 drježdžanske diocesy.

1) W Drježdžanach: a) kralowste dwórste duchownstwo: f. can. Petr Will, 1. dwórski kaplan a prašes konsistoria; f. Richard Galm, 2. dwórski kaplan; f. Eberhard Klein, 3. dwórski kaplan; f. Ferd. Fischer, dwórski predać, 2. wifariatiski radz.; f. Adolf Brendler, dwórski predać a konsistorialny radz. b) W Starych Drježdžanach: f. R. Maaz, farać a superior, 1. wifariatiski radziczer; kaplanojo: f. Józef Schönberner, direktor progymn.; f. Jakub Bart, katechet; f. P. Richter, katechet a swjedzeński rański predać; f. Miklawšch Zur, katechet, f. Jurij Kral, katechet; f. Fr. Bodenburger, katechet; f. pomocny: f. Jan Nowak, fariski admin, c) W Nowych Drježdžanach: f. Anton Buk, farać; f. Rudolf, kaplan. d) We Friedrichstadtu: f. Józef Plewka, far. e) We Józefinijum wustawje: f. Hendrich Infalt, kaplan. f) Pola pryncy Jurija: f. Filip Nězak. g) Wojeński farać: Jakub Njencz.

2) W Altenburgu: f. Pawol Niedel, admin.

3) W Annabergu: f. Pawol Hensel, farać.

4) We Cwitawje: f. Oskar Manfroni, farać; f. Wendelin Trenkler, kaplan.

5) W Freibergu: f. Alb. Reime, farać.

6) W Hubertusburgu: f. Alex. Hartmann, farać.

7) W Rhenmich: f. Józef Müller, farać; f. R. Kretschmer, 1. kapl.; f. Gottenrott 2. kapl.

8) W Lipsku: f. Hubert Schmittmann, farać a superior; f. Handrij Duczman, farać; f. Ludwik de Lasalle, 2. kaplan; f. R. Rothe, 3. kaplan; f. Jakub Stranc, 4. kaplan.

9) W Mišnje: f. Franc Čjornak, farać.

10) W Olmicy: f. A. Eilers, admin.

11) W Pěrnje: f. Heinrich Salm, farać.

12) W Plawnje: f. Pawol Kaiser, far.; f. Vinke, kaplan.

13) W Radebergu: f. August Nowak, farać.

14) W Reichenbachu: f. Franc Hackethal, kaplan.

15) W Rothschönbergu: f. Blažek, kaplan.

16) We Wechselburgu na wopyče: f. can. Palm.

17) W Zebnicy: f. Mikl. Jarjenk., farać.

Na wumjentu: ff. Suhr, Keipert, Kreczmar, Womczek.

C. 3 wrótsławskie diocesy.

W Kulowje: f. Robert Krause, farać; f. Jan Schotta, kaplan.

Macz z dżęcjomaj.

Nětt wječor je, dżeń dofonjany,
 Macz dżęseji dżerzi na fluje;
 Zo žiwjenja pucź dobry, rjany
 Był jimaj, je jej' žadanje.

Duż dżęci ruczey styknyć wuczi
 A zbęhać woczi k ujębjejan,
 A wć, zo zażna wucźba nuczi
 Najlepie dżęci k pocżintam.

O maczi, kiż ty dżęczo swoje
 Chcech węcze widżecź we zbożu,
 Njech najwjeśche je dżęło twoje,
 To dżęczo wucźicź modlitwu!

Rozhladij so!

Loňšče létu započea so tutón wotrěž „Krajana“ z pschestruchnymi słowami: „Hórnik je wumrjel!“ Bohužel dyrubimy tež létu zasj zarowacj nad rowom horliwoho a swětenoho wótežinca, prelata Jakuba Buča. Njezapomnity wostanje na wschě čzasy cyłomu Serbowstwu Michał Hórnik — njezapomnity wostanje pak tež katolskim Serbam Jakub Buč, doniž budže t njebyu pokazowacj krasna Baczonška wěža. Pschetoz wón je krónował zhromadny sknik katolistsoho Serbowstwa, cyrkej Wutroby Jezusoweje w Baczonju, ze založenjom fariskoho města tam. Tohodla namakachu tež joho sprdene stawy, wojobuje joho mila ruka, kotraž je w młódschich létach mnoho za Serbowstwo pijala, a joho złota wutroba, kotraž hacj do poslednjoho hibnjenja za luby serbski narod so horjesche, pschi zakładnym kamjenju Baczonškeje cyrkwyje swój posledni wotpoczink! — —

Bukowa smjercj běšče z pschicziwu wjetschoho pschewuwanja mjez duchownstwom. Na njebočicizkoho město jako preses konjistoria pschindže can. P. P. Will. Městno druhoho kralowiskoho kaplana na wojejskoho fararja M. Walma pschindže. Za wojejskoho fararja pomjenowa so Jakub Rjencj. Dotalny kaplan pola prynca Jurja Eberhard Klein postaji so za tšeczoho kralowiskoho aplana, mjez tym zo so kaplanstwo pola prynca Jurja presesej serbskoho seminara, Šilipej Rězakej pschepoda. Wjedzicizestwo serbskoho seminara w Prazu dowěri so Zebniczankonnu fararcej M. Kozingerej. Tutón knjez je něme z Drježdžanskeje diecezy. Wobžarujemy to naschich dobrych zasadow dla, byrnjež z nowym presesom wutrobnje pscheczeleni byli. — — Po wošmłětnym wušpěchnym sknikowanju w Radworju pschepudli so administrator Miklawšch Jur jako tetečeta do Drježdžan: Radwofsta wojada dowěri so Michalej Wjeleki, dotal kaplanej we Wostrowcu. Šhorosčeje dla běšče Jakub Schewežik nurowany, swoje zastojnistwo w Lubiju kłozicj a nakhwiluje městno hrodowoho kaplana w Worfleacach pschewzacj. Do Lubija, hdžež běšče wón wot Lutherowych čzasow jem zasj přeni katolski duchowny byl, powoła konjistorium joho bratra Michala, kaplana w Halbicach. Rozhladijemy so bliže po katolskim duchownstwje w Sakskej, widžiny, zo ma nasch wušpěchostojny knjez biskop 79 swětnych duchownych pod jobu. Z tutych je jich 32 Serbow a tšjo wot serbskeju staršchuju pohadžacy, kotřiz, w Drježdžanach rodženi, serbskeje rycze mócnu njesu; ze zbytknych 44 Němcow su 14 Ružiczenjo, 15 z Drježdžanskeje diecezy a 15 w wukraju rodženi. Dokelž so w Saksionškej něhdže 150 000 katolikow namaka, pschindže na jenoho duchownoho w pscherězku 2000 duschi. To je pschewjele, dokelž w derje za-

rjadowaných wobstojenjach sebi hižo 1000 duschow cyłoho duchownoho žada, fak hagle we wobstojenjach fajtež mamy z wjetscha w Sakskej, hdžež su katoliskojo z wuwzacjom naschich serbskich wojadow mjez cuzowěrnymi rozpjerscheni! Tohodla hiščeje z molom dočej duchownych nimamy a tež njezmějemy, dokelž so licžba katolikow w naschim wótenym kroju kóždolětnje jara pschisporja. Serbskomu ludej pak škuscha wscha čšesj a pschisporzacjo, zo wón tak nadobnje swojich synow sezele do měschnikow Božich a zo z lubosčju a dobrotami podpjera swojich jobukrajanow. Njeje drje na cyłym swěče druzi lud, kotryž by w tutym nastupanju poměrnje telko čžinil, kaž luby serbski narod. Nimo 32 saksich swětnych serbskich duchownych škusja hiščeje 5 Serbojo we Šhrystowym wójsku jako duchipastyrjo: na 12 000 katolskich Serbow potajkim 37 duchownych! A tola knjezi tu šhwilu w Serbach duchowna nuza! Pschicziwa toho je, zo z tutych 37 serbskich duchownych 16 mjez Němcami duchipastyrstwo zastawaja, potajkim něhdže pokojca! Šlawo naschomu Serbowstwu a Wóh daj, zo by štajnje duchowne mocy zbytkne mělo, zo tu ženje njeby dozad šchlo!

Njech pak so pschi wschej lubosčej t naschim bratram domjaca rola njezaujerodži, ale dale bóle wobdžela a rozšchěra, kaž je so to Bohu džakowano tež zauidžene létu štało. W Baczonju natwari so rjana nowa fara, w Radworju položi so wot knjeza biskopa w pschitomonosčej 12 knjezich duchownych a 80 družkow zakładny kamjen t nowej cyrkwi a w skulowje pošweczi so wulki a rumny ahl za džěči, šhorych a štarych. A komu tute hibanj a roščenjo potajne wošta, tón měsjesche 20. septembra škladnosč, jeznacj duch a zmyslenjo naschoho ludu; pschetoz tehdy džěšče wulkotny a njezapomnity procesion z Worflec do Róžanta, tehdy napjelnicu, runjež na džělawnym dnju, pobožni Serbojo ze wschěch wojadow, rumnu huadownu cyrkej w Róženicze hacj do poslednjoho kuczika, zo bychu so modlili za swj. wótea a cyku cyrkej. —

Pschi naschim rozhladowanju po katolskim Serbowstwje nješměny zabycj tež na zwjeselace wopokajma narodnoho hibanja. Naschi čšesčomni wučerjo su so hižo psched 10 létami zjednocžili, zo bychu ruku w rucu z duchownymi zhromadnje so prócowali za serbsku šchuln. Wjele je so w tutym zjednocženstwje džělalo tež w minjentym lěče a šnadž bórzy nětotre plody tutoho sprbenoho džěla na jzawne wniđu: nowa čžitanka a porjedžene šhěrłuschace hłofy. Tute zjednocženstwo powita w jutrownym tydženju powšchitkowny zwjast katolskich wučerjow Saksionškeje w swojej šrjedžizuje, w Šhróšćicach a woblada pschi tutej škladnosčej tež knjeza biskopa pschi sebi. — W Radworju a w Halbicach založičtej so serbskej

spëwarškej towarštwje. Wobej stej hižo na spëwanštinaj šwedženjomaj zjawnje pokazaloj, kak cžile a ržaj serbske žiwjenjej w nimaj knježi.

2. oktobra wotně jo w Budyščinje wulkotny spëwanški šwedžeń, wuwjedzeny wot knjezow Fiedlerja, Kocora, dr. Bilka a 120 spëwarjow a spëwarštom. Pšched 50 lëtami bëšche prëni tajki serbski spëwanški šwedžeń był, tohodla bë to jubilejny. Za narodne serbske žiwjenjej maja tajke šwedženje wulki wuznam. Njech wone wosobnje zaty serbsku mlodžinu serbske krašne spëwy nawucza!

Tak dha je nam zańdžene lëto wjele zwjeselaccho wobradžilo, tola wscho tež rjane njebë, šchtóž w swojim klinje mëšesche. Wosobnje wobzarujemy, zo so nje-pšchedštawa pšchedžiwno nam, kotřiž tola nikomu nicžo nječžiminy, hačž na najwohidnišcho šchedžuwacž. Tak šchedžuwacžni nemšte nowiny pšchedžiwno serbskomu feminarej w Pražy, wone hanjachu kaž njemdre šhadžowaniki serbskeje šchtudowaceje mlodofče a štraščinje zathadžachu našči nje-pšchedželjo w pjatny wólbny wotkreju pšchedžiwno kandidatej serbskoho burštwja, Janej Smoli. Tola wschë jich nabbëhi jo wotrazychu, Bóh dač, na dlëžšči čas! Wjetscheje cžesče drje by sebi wulki narod dobył, hdy by na štajnošči na mały njez, nim štojacy ludžit šchrešajto njezathadžal.

Zo su serbscy zmysleni burjo Budyščinškej wofolnošče s wojoho kandidatu, Jana Smolu, pšchedžiwno knjezylkam z wulkej wjetschinu pšchedžiščezeli, je jara zwjeselace. Serbowštwno je z tutej wólbny pokazalo kaž tež pšched 2 lëtomaj w Kamjenskim kraju, zo je političny zezrakilo a zo so njeda wjacny wot druhich ludži za nos wodžicž. Ze pak tež najwjetšči čas, zo burjo a žiwnoščejerjo hromadu džerža a za swoje prawa a proši zmužicže wojuja. Našche burške towarštwja su hižo plodny pščinjeste. Njech hiščeže bóle rozščežaja! Tež w druhich krajach so burštwno hraba a počžina wschëch politikow nuzowacž, zo bnyhu rataške praschenja študowali. Samo w Galicškej, hdžezž bóle hačž w žanym druhim kraju so prënje burštwno podilóčžujuje, su mjenšči ratarjo w minjenym lëcže prëni raz hnydom šchescžoch swojich muži pšchedžiwno wschëm zapjeranjam a podilóčžowanjam židow a rječekubleri na sejm póškali. Zajimawa bë tež w Schleszynškej wólbja w Wles-Rybniku. Tež tam jo z wulkej wjetschinu prëni raz wuzwoli kandidata pólskeje ratarškej sirony, hačž runiž na-pšchedžo njemu šlawny baron Huene stowjesche. Tež tam sebi lud prašesche: šchtóž chce nas w sejmje zastupowacž, dyrbi našche wosobnošče značž a z nami jo zryčezčž móč. Centrumškej sironije, kotruž sebi hewal wëžo wysšto wažimny, njemóžemy tu porošt zalutowacž, zo je so šchroblika, tamtomu wotkreju kotruž je po 90% pólski, kandidatu poručezčž, kotruž

nicžo pólski njerožymy. Tajke počžinanjo dyrbi kóždoho Šlowjana hačž nanajshlubšcho ranicž.

W Němskej je Caprivi kanclerštwno zložicž dyrbjal. Na joho město powola kejžor wërcha Hohenlohe-Schillingsfürst. Tutón je liberalny katolika a ma hižo šchedžiwu głowu. Tež nowy justicny minister, z mjenom Schönstadt, je katolik, ale nje-praškej jo, tajki! Swoje džecži da lutherske wukublowacž. Kak dołho tež to by lutherski minister, kotruž by katolske džecži měl, minister wostal?! — Doniž budže jo po tajkich zajadach Němska wodžicž, njemóžemy wjele dobroho wotčžakowacž. To je nam zańdžene lëto dopokazalo. Reichštag je z wulkej wjetschinu pšchijał namjet, zo ma so začoń pšchedžiwno Jezuitam wotštronicž, ale zwjastkowa rada hačž dotal na wolu wulkeje wjetschinu luda pošluchala njeje. Šterje jo z druhimi wëčkami zabymašche. Dyrbjesche jo nowy začoń pšchedžiwno špowalerštwno dačž. Hdžž pak katolicy a derje zmysleni lutherscy zapóšlancy žadachu, zo so njeby jenož špowalerštwno w nižšich ludowych wotšchtach (t. j. socialdemokratija) ale tež wjele hóršche špowalerštwno we wyschichich a wysokich wotšchtach kšotalo, tu zbëže jo ze štron židowškich nowin a njewëriwych profesorow zatraščinu kšchik a — začoń jo zacžimny. Praj pak mi, luby čžitarjo, šchtó zasluži sebi šterje kšostanjo: dželacžet, kiž praji, zo kejžor abo kral nicžo wjacny njeje hačž žadym druhim cžlowjek, abo profesor, kiž wučži, zo Jezus Khrystus njeje Šyn Boži, ale wschëdny žid a jebat? Tamni dyrbjachu so kšostacž, tucži pak nie! To by byla najwjetšča njeprawda, cžim bóle, dokelž džën su jenož tajcy njewëriwi wučženi a jich zaklate nowiny lud zaslepili a do głuda socialistiškoho štorcžili. — Wjele hary cžinjesche tež „Kamjowny namjet“, kotruž chnyšche, zo by štat kupowanjo a pšchedawanjo žita na jo wzal a z tym nižku placžiznu powyščijil. Tutón namjet so jako njewuwjedžomny zacžimny. — Njemdry wichor zbëže jo, hdžž jo w měrcu namjet zacžimny, zo by reichštag Bismarkej k 80. narodnomu dnju zbožo pšchal. Katolikojo jo hačž nanajwohidnišcho hanjachu, dokelž bëchu muzej, kotruž lëta dołho katolikow pšchescžehašche a wschelafore šredki k došezčh-njenju swojich wotpohladow naložowajche, kaž so šlawšča hólđowanjo zapowëli. Pšchednyda Levegow zložži tohodla swoje zaštojustwo, tola kaž by jo nicžo nještalo, pšchimny jo město pšchednyda, katolik Wuol-Berenberg žwóucžka, zakluka a praji mënje a sušche: „zastupimny do dženiškoho porjada!“ Wšchityc bëchu pšcheklapnjeni. Wysłachu, zo dyrbi nablatu cžly reichštag rozpadnyčž, hdžž jo pšched Bismarštom klonicž njecha, a hlej, wón njerozpadže. Nawopak, wón wuzwoli sebi prëni raz katolika, Wuol-Berenbergga, za pšchednydu a pokazž roznjemdrjenym Bismarštanam, „zo tež tak džë!“

We Württembergskej založi so centumstka strana a doby hynodom w přenjej wólbje 21 mandatom. W Mnichowje wotměwafše so zhromadžizna katholicow Němcskeje, kotraž bě jara bohacze wopytana. Tež Čsjescha mějachu w Pšchibranje wulku zhromadžiznu, kotraž bě jara wulkotna. Tež w druhich krajach so katholicjo křwalobnje hibachu. Najlěpje běšče to widžecz, hdyž Młodo=Stalsta 20. septembra pjećadwacyčlětnie wopomnjeczjo swojoho rubježništwu z wulkej harni Klawjesche. Tehdy poštanu cyly katholicsti swět, kaž jedyn muž, zo by zjawnije protestowal pšhecziwo tajkomu hamibnomu pocziwanju a žadał nawróczenjo bamžowoho kraja. Swjaty wótc je pšchi tutej šladnošči wjele štow tyjac telegramow dóštal a jo taf z nowa pšchepožažal, taf swěrnje wšchón katholicsti swět k njomu džerži. Na to so Stalsta, hdžecz pšchecy hiščeže Crispi rozkazuje, zlobjesche a chycšče z tym bamža mjerzacz, zo portugalšfcho krala nucžesche, do Roma pšchicěz. To by přeni katholicsti wjerčy byl, kiž by w rubjenym Romje italskoho krala wopytał. Z tym by swjatoho wótea ranił. Tohodla wozjewi Watikan portugalšfomu kralaj, zo Leo XIII. joho w tutym padže pšchijał njebn. Tuž jo kral Korla italskomu knježerstwu zapowě, w Romje krala Humberta wopytač. Stalsta by za to nětko Portugalškej a bamžej najradšcho woczji wudrapala a myšli na to, taf by jo najlěpje wječicz mohlta. Mjěz tym wopytnje Korla druge europište dwory. Wóžno wšchaf je, zo budža nětko portugalšcy swobodni murjerjo wšcho mōžne zapocžecz, zo bychu dawno hižo khablaty kralowski trón powalili. Mało by potom kralaj Korli pomhało, zo ma najdrohotnišchu křonu mjeze wšchěmi knježiczerjemi Portugalška křona je mjenujcy 24 milionow hrinnow hōdna, za njej pšchidže ruskta za 8 milionow hriv., jendželsta za 5 milionow atštr.

W Rakuskej je ministerium Windišchgrac wotštipicz dyrbjalo a je hrabja Badeni, Polak a katholic, ale Bohužel liberalny wjedništvo do ruki wzał. Tež nastupnik hrabje Kalnošyho, kotryž běšče jo z Weckerlom zaschmjatal a tohodla swoje zastojništvo dlěhe zastawacz ujemōžesche, je dobry pólski katholic, hrabja Galuchowski. Widžomnje tuž pšchiběra w Rakuskej zamōžnošcz a wliw Polakow, mjěz tym, zo liberalnym Němcam ze smjertnym zwōncžkom křinkaja. Tak je wosebje hlowne město Win jebi wěriwych kšchescžanow za zastupjerjow wuzwolilo a znatoho dr. Luegera za měšcžanostu. — W Prahy běchu Čsjescha wulkotnu narodopisnu wustajeńcu wuhotowali. Pšchez dwaj milionaj ludži je jebi ju wobhladało. — We Wuherškej su so za katholicstu cyrkej zle čzasty zapocžale. Civilné mandželštwu a druge nješchescžanšce zakonje su so z pomocu někotrych magnatow, kotrychž bě hafle wobohi křžor k tomu hčěte pomjenowal, pšchijale. Wo Serbijškej

jo wjele njeryczi, křiba, hdyž přjedyšci kral Milan zasty pjenjezy trjeba. W Bolharškej su Stambulowa morili a mnozy jebi wot wjerčha Ferdinanda žadaja, zo by swojoho syna Borisa dał hiščeže grichišcy kšchecicz. Nadžijamy pať so, zo Ferdinand katholicškej wěrje swěrnj woštanje. — W Turkowškej so kšchescžanšcy Armenojo žalostnje pšchescžchaja; wjele štow je jich morjenych. Zda jo, zo cyla Turkowška storo do křuchow rozpadnje. — Ruska je tež pod nowym carom Mıklawšchom II. swojim zasabam swěrna woštala. Katholicjo tam rjane čzasty nimaja. — Francōžska ma hižo zasty nowoho presidentu. Rafimír Perier wza jo w januaru swojeje hōdnoty. Za joho naslědnika wuzwoli so Felix Faure. Nazymu je so tež ministerštwu pšcheměnilo, kaž je to w Francōžškej stare prawo. Z katholicškej cyrkwju ani president ani ministerštwu derje njeměnitej.

Schwajcařka ma přeni raz pšchewěczenoho katholicu za presidentu, z mjenom Zemp, a je z tym požazala, zo chce tež w tym nastupanju bycz nještronista. W Belgijškej wotměchu so přenje wólbny po nowym rjedže. Pšchi tutych wólbach docpě katholicška strana wulke dobyczjo, mjenujcy 105 mandatom, mjěz tym zo maja druge štrony hromadže jenož 47 hōšow w komorje. — W Šendželškej je Kosebery, kotryž drje pšchi kōškich doběchach dwocy přenju premiju dósta, ale w politiškich doběchach jo wuschmjatač njemōžesche, swoje město lordej Salisbury-ey wuprózdicěz dyrbjal. Salisbury je wjednik konservativnych a zbudžuje dobre nadžije. Wulki začizšecz je w Šendželškej list Leona XIII. čžinił, w kotrymž so wo zjednoczenje jendželškej cyrkwje z romšto-katholicškej jedna. Z křutnošču a lubošču pšchecy wjacj a wjacj Šendželčanow tute prašchenjo rozwažuje, a trašcy njeje wjacj dalofi čzas, zo jo Šendželsta zasty bamžej podežijnje a so wroczi do praweje wocžernje. Tež w druhich krajach njesju lubožny hlōš bamžowoho wokoluoho lista začpěli, ale žadošcžiwje hladaja za šřědkami a jšchecžkami, kotřez bychu k pšchekomnomu kōncej wjedle. Wjele Koptow je so hižo do křina katholicškej cyrkwje wrocžilo a w cylym oriencze so hiba; jenož Ruska stoji tu zymna, kaž lodojta škala. Šacž ženje neroztaje? Mōdlmy so za nju, mōdlmy so po woli swjatoho wótea za zjednoczenjo wšchěch kšchescžanow!

W Afijškej su, kaž hižo loni rozhladowať wěšchecžesche, Japanojo Čhinesow cyle zbili, na morju a tež na kraju. Za to dósta Japanšta něčšto štow milionow toleť, kupu Formosa a nadknještvo w Korejškej. Šobersta Čhinesišta ze swojimi 400 milionami wobyderjemi je wšchomu swětej swoju znušškownu šlabošcz wotkřyla. Šacž budže tež nětko hiščeže z hlupei hordošču wšcho cuze začpěwacz, abo budže so prócowacz po pšchikladže Japanškej w kulturje do přědka křocicz? Šchtó to wě. Čhinesojo su drje

w starobawnych czasach drugie ludy na zdżelanoseji daloko pschetriježili, woni mječachu papjeru, schleńcu, tičlny proch a mnoho drugih waźnych wěcow pjećza dawno prjedy nas, ale woni su lěttysacy dotho na samnym sthobdženiku stojo wostgli a jo tak wot drugih ludow dawno pschesczahnnyč dali. Ze-li jich poslednja wójna mndriščich šejnka a budža-li so z nowymi wunamatanjemi pscheczelicz a pschiklad wuwicza w Zapadniškej šczechowacz, potom bychu woni bórzy najmėnishi a najšlynišči lud cyłoho šwěta byli. Tola drje tajti pschewrót w Čhinesiskej hiščezje pšched durjemi nještoji, z najmėnišcha pschecziwo kšesczjanam su hiščezje polni hidženja a huěwa, kaž jo to we wjacorych krawnych pschesczchaniach pokazo. Šaczuwjež sibi našchi mišionaroyo wšchu móžu próc dawaja, dha tam kšesczjanstwo tola pomėrnje pomalku pschiběra.

W Americy, Africy a Australiskej so niczo wošebite, šchož by nas Serbow zajimowacz wošlo, stało njeje. Katholika cyrkej so prěcuje, z jenat młódněj moću mjez wšchitkimi ludami kralestwo Bože rozšchěrjeć, a jeje škutkowanjso Bóh widžomnje žohnuje. Na zhromadžizuje „evangelskoho bunda“ bė so prajilo, zo katolika cyrkej tohodla tak zbožownje poštupuje, dokelž je wubjėrnje zarjadowana a wodžena a dokelž njemėrne bohatstwa wobjedži. A to je wėrno. Njech tež našcha cyrkej tajkich bohatstwow, fajtež su tu mėnjene, mjėnjej časne kubla, pjenjezy, telko nima, kaž protestantoyo k rozšchěrjenju swojeje wėry naložuja — dokelž jendželicy protestantoyo sami wudadža za lėto pschez 18 milijonow hr. za jich mišionu, mjez tym zo katolikoyo cyłoho šwěta za lėto lėdma 8 milijonow k tomu kőncej nawdadža — dha wona tola wobjedži njemėrne a njewněrerpajomne bohatstwa a poklady w Duchu šwjatym, kotruž jo w jeje škutkowanjju zjewja. Wón, kotrohož Šėzus pšched swojim do-njebjes-špěczom swojeje cyrkwě pschilubi, tanju njebjesi troštat wuczi a rozšwětla našchich mišionorow a pschetworja wutrobny džiwich ludow. Njebyli tutón Duch šwjaty pschi njej byl, njeby tež katolika cyrkej wjacu wškutkowala hač žana druga, wot zdónka wotražena haložka. Pjenjezy trjebaja wězo našchi mišionaroyo tež, ale nic, zo bychu z nimi pohanow do wėrnych pschemėnjeli, ale zo bychu w cuzych krajach cyrkwe, šhule, kšorhownje, kłóschtry, dwory a wšy twarili, zo bychu sebje a kšorych a šyrotu zėžiwili, zo bychu jatych z njewóluištna wukupowali. Njėmjertna dušcha pať jo njemóže z pjenjezami ani z milijonami nic, wukupicz z bluda za wėru Šhrystusowu, to dokonja jenož huada a móż, kotruž Duch šwjaty mėščuškómu šlowu pschidžěla. A tež to, zo je katolika cyrkej tak wštwujuje zarjadowana a wodžena, zo nam wšchė druge wėrywuznacža tajtu pscheczenoseč a wšchėstronštu harmonijnu doseč jara zawidža, tež to njeje, kaž tute

w zaslepjenoseji sibi mysla, wšpěch čłowškeje mudrosčezje a rozhladniwosčezje, ale je zjawny dopokaz, zo jenož wo katoliskej cyrkwi płacza Šėzusoje šlowa: „hlejčezje, ja šym z wami hač do šbuczenja šwěta“, a zo wona štoji na škale, kotruž „mocy hele“ njepowróčza. — To su myšliczki a wėrnosčezje, kotrež tež w našchich štruchlych czasach katolika z trošctom napjelnja. Byrujež wón njewėdžal, šcho nowe lėto pschinjeje, hač trašch škoro cyly našch džėnšišchi šwětowny rjad so z křwšpšcheczjom njepowróčzi — dha wón tola wě, zo je wón derje šchowany w klinje katoliskeje cyrkwe, zo z tutoho klina žana móc joho wutorhnyč njemóže pschecziwo swojeje woli a je pschewėdečeny, zo po zdojnju wojowanju a bėdženju w tutym dole šylzow joho njemijnje křona wěcznoho žiwjenja.

Š njej tu mėjny swoje wočzi zložene, k tutej křone wěcznoho žiwjenja, kotruž nam Bóh wěčze něhdy na hlownu štaji, jeli tu na zemi wobštanuje dobry wój wojujemy. Zbožo a derjeměczwo cyłoho ludu a kraja njewotpoczjuje w rney jenotliwca, ale swoje zbožo ma kőždy z wolu Božej w swojeje mocy. Tuž zawěčny sibi pschewšchim kőždy swoju šamnu wěcznu zbdžujocz. Potom štarajny pať jo tež za swoje a drugih časne derjeměczwo. Wudžny z wopornivej lubočezju pschikšileni našchomu drje malomu ale tola dobromu serbstómu ludej. Wodpjerajny nadrobne zamyšly a džěla wóčezincow ze šlowom a štkom, kaž kőždomu mőžno je, wojujny znužiczje pschecziwo wjėrčej tutoho šwěta. A nimamy-li žanych pschidőduych bróni, o, tuž pschimny so brónje wšchěch brónjow, modlitwy! Zjednoczmy so do njepšchegladneje arneje modlerjow, zo by so čim škerje dopjelniła našcha wšchėdna přóštna: „Pschińdž k nam tvoje kralestwo!“ Njech potom nowe lėto pschinjeje, šchož chce: my budžemy sibi, kőždy na swojim mječezje swoju winowatošez dokonjejo, poklady hromadžicz, kotrež mole njezčezru, poklady za časne a wěczne zbožo.

J. S.

Šchórnici.

(Š. N.)

Šans njemėjejeje niczo wošebitoho ze swojeje młodosečje powėdacž. Woniž bėšche joho nan živy, bėšche zasudženy za křowarja pola cuzych ludž šlužicz; ale hdyž bėšche něhdy nan wınwěl, wróčzi jo wón po swojeje woli k maczeri, kotraž sibi njezwėri, joho wróčzo pólacž.

Šena jenička šlupa myšliczka, jena jenitka požadošez pschewza Šansa w joho młodych lėtach, a ta hiščezje dobry kőnc njewza: to bėšche žádošez za šchórnjemi. Čyle nocy jo jomu wo tym džijezche, a wšchitke šmuchi a ryšy, kotrež ze swojim nožom do trawnika pašwizčezja wurězowajche, pscheco tule wobkuzłowacu křamni formu — šchórně pokazowachu.

Sunu, hdyž běšče z maczerju w Salowje, pntny wón w budže jenoho trejdlerja w pschedmješče jedyn por, kotryž so jomu krasny zdasche. Wón sežini sebi bórzy winu, wot maczerje na khwilku so wotšalicž, a za placiznu so woprašecž. Běchu to stare, njelepe czokny, kiž hižo běchu něfotre zakrasne lěto služili. Wón chejše je jomu za sčtyri nórty wostajicž. Hans mērjesche po nozy wulkosčž a namaka, zo mohle hicž; a hdy bychu škónčnje tež něšcto wjetšche byle, dha došaha horštku slyna, zo by prava proporcija naštała. Ženo jedyn šchpat ta wěc mēšesche: hdyž sčtyri nórty hromadu zhonieč. To ničo male njebě. Ale hdyž sebi Hans něšcto zamysli, wědžesche sebi tež zaradžieč, runjež so hewat khětrje kopalacy zdasche.

Běšče to runje w juniju, a truskalcy počzachu zrawieč. Hans da so do toho, ze šycziznow torbit pleščž, a tón hižo polny luboznych czěrwjenych plodow widžesche, kotrež so do swětlych czěrwjenych polakow pschewobrocžichu, a tute zasy pschememichu so runy pučž do diweju krasneju šchfónnjow, cyle podobneju tannym pola Salowiskeho trejdlerja.

Byrnjež so truskalcy nanajlěpje radžiše, je tola dolhi čas trěbny, zo by so jich za sčtyri nórty nahromadžilo. Ale je pschedwidžomnosčž Boža za wutrobny dobreje wole. Hans to jasnje nazhoni.

Mjez tym pschińdže na to zbožo na faru mlody khorowaty mēšchnik Serbin, kotromuž běchu lěkarjo wufazali, zo by něšcto časa czisty a pošhljacy lěšny powětr frěbal. To běšče jena Boža mšcha wjacy, pschi njej móžachu wješne hólčzata služicž. Tule Boža mšcha by samu psched knjeza fararjowej swoje služowništwu mēla. Kotřiž bndža tak zbožowni, je doštač, džěn maja wuhlady na někajke zaplacenjo, kotrež mlody mēšchnik swojim ludžom dolžny nje-wostanje, jeli na trochu mornja. Nazajtra, hdyž cuzy knjez cyrkwine durje powocžini, zazwoni Hans, kotryž běšče pod zwonami w zwónicy na stráže ležal, z cnylymi mocami. Běšče sebi derje myslil, zo cuzy knjez njezafomdži Božu mšchu czitacž.

— „Se to moja Boža mšcha, zo ty tu zwonieč, pschecželko?“

— „Haj, knjez farač.“

— „To je prawje, to je pětnje wot tebe. Ty sy tež služicž pschischol, njejwěčno?“

— „Haj, knjez farač.“

— „Tak je dobre, pschestań, pój nětk. Nje-zwoni tak jara, to je kóždy człowjek slyšecž dyrbjal.“

Hans běšče swědomity. Wón chejše mlodomu knjezej za joho pjenjezy tež něšcto dofwonječ. Tak ujemóžesche sebi byčž dacž, zo by k swojomu rjanomu zwonjenju hišcžže něfotre pschecžepowanja z pawku nje-pschidwal.

U za wofomit mēšesche Hans woltač zepsch-hotowany a swěczki zezahwěczane. Wot Introibo

započzawiechi, sčtož mlody knjez czishe spěwajše, wot-molwjesche Hans z polnym hlojom. Mlody knjez, kotryž tudy pschewywasche, zo by swoje woslabjene wutrobno zasy trochu do rjady stajil, móžesche, hdyž swojoho malocho služownika wolacž slyšesche, derje spóznačž, zo běšče jomu lěfač dospołuje prawje radžil. Pschi Sanctus a pschěžohnowanju Hans z wobemaj rukomaj ze zwonom bijesche, jako by jenoho mortwoho zbudžieč cheyl. Potom do kapale so nawróčiwiechi podžatowa so jomu mlody knjez a da jomu dwaj kroschikaj, kotrajž Hans najprjedy něfotre tróčž w rucy wobrocžesche. Hdyž pač widžesche, zo to wólbyr pjenjež njeje, wotmolwi:

— „Zaplacž Boh tón Knjez, knjez farač. Dyrbju jutje zasy pschińcž?“

— „Haj, jeli chesch; ale njejmēšch tak wótše zwonieč. Čžeji ty sy?“

— „Sa hym Njelepic Hans.“

— „Pětnje. Jutje zasy.“

— „Budž khwaleny Žezus Chrystus!“ wotmolwi zbožowny Hans, so wotšaliwiechi a do chrtwje zastupiwiechi, hdyž cny wjelb zaklincža. Tak wón ze swojimi drjewjanymi tošlemi teptasche, jako hižo by w pjenkatych šchfónnjach byl, wo kotrychž běšče so jomu džalo.

Hans běšče derje trječil, mēšesche wot nětku swoju wšchědnu rentu mēstu. Wšchědna Boža mšcha mlodocho knjeza běšče Hansowa, a bēda kóždonu druhomu hólčzecej, kiž by trjebaj so spytacž cheyl, Hansowych sprawnje dobytých prawow so pschimacž.

Žene njezbožo nje-pschińdže ženje same. Tak je drnhdy ze zbožom. Za něšcto dnow pschińdže mēšczanski bēre dołhodnoho dawka do Spalowa na hjeru.* Hdyž pač mēšesche bječna so započecž, pschińdže do toho, zo je sebi nužny register zabył. Bječnu ujemóžesche wotštorčieč. Wsuradžichu sebi pošola do mēsta po šponujenu liščžinu pošlacž. Hans, to zhoniwiechi, pschiběža k wješnomu šcholče a běšče k službam, a bu hnydom pschijaty. Hans tehdom cny wonajki czisny swoje tofle psched pošleacu, a czěrjesche kaž jernik k lěsu won. Pschischedšchi k jědlam, wostaji kamjeitnu drohu w štronu a wobroczi so na zelenu mjezu pschi lěšnym brjozy. Teke stare, duschne jědle, tak khutne a zrudne, kaž so hewat zdachu, pošmēwachu so džjenja na so, hdyž Hansa bēzecž widžachu. Podarmo spēwachu kosh, kufachu kofule, šchwórcžachu pečolki. Hans nješlyšesche ničo. Žoho myšle běchu jeno na register a na trejdlerjowe šchfónnje w Salowje.

Ducey na Sowowu horu dyrbjesche zasy na drohu pschińcž. Hans to wuži, zo by trochu wot-dychnył a štapasche jeno z wulkimi krocželemi na horu; horjeka pač počza zasy w šfoku bēzecž. Hdyž

* Abschätzung.

leš wopušeči, zadumy jomu khlódnuy wětsik napšecze, jomu czoło a lico kóšcho. Wo cykej wobšernej měšćanškej runije běšche slóučko kaž wulate. Žito, hišćeže mlóde, hladasche polne moey runje k njeby. Hujace kwětki kolebachu swoje běle křapki we wětsiku kaž mlóde kuježniczi polne zuntšowneje radošče. Hans pak bēžesche, bēžesche pošpochi. Wot Salowa hač do města je pjeć shtwórcow hodžiny puca. Hans běšche runje w džesacich woteschol; a shtwórcz na jednacze běšche šponumjenu regijster pola wješnoho školty. Běre běšche Hanšej za joho prócu nórt dal, a bječna jo započza kaž hewat.

Čuzy kujez wošta šchěčz njedžel w Salowje na farje. To wučinjesche za Hanša po wšchědnym pšchedwidženju 42 polakow; ale mlódy kujez běšche tak špokojom ze swojim małym škuzownikom byl, zo jomu posledni džer město polaka shtyri slěborne da, hdyž jomu wozjewi, zo zasty wotpučnje. Zajta zrudna nowinka Hanša wězo jara ujezwjefeli: tola wón tróšchtowasche jo filiošoficy, pjenjez do kapy smyknjwšchi.

Nórt wot bēra, shtyri slěborne a wšchědnje dwaj kroschaj, to běšche do hromady pjeć nórtow bjez polaka. A wo wšchem tym mačz ničzo uje-wědžesche. Truskaley dyrbjachu liczbu polnu dwežinicz. Hanšowe na pastwje ze šyčiznow pleczene korbiti bēchu tof puščne, zo jadowa žona na torhošesžu je rady jobu kupi a za kóždy polak wjacj da. Hdyž běšche dwanačze korbitow nahromadžil, mějesche šoro dwaj nórtaj. Wo tutych drje dyrbjesche mačzeri zlicžbowanje wotpoložicz; tola to ujeje tak złé, z tej hižo budže hotowy. Lědma běšche tež posledni korbit pšchedaty, a Hans poda jo w šfaku na puč k trej-dlercej. Hdyž běšche w polnym štoku pšched mětom do měšćanškich zahrodow pšichnuł, pohnu joho šchěčerkot tych wjele pjenjez, kotrej w kapy mějesche, jo na jemu kawku šnywež, zo by je posledni króčz pšchelicžil, kelfo poprawom ma. Najprjedy položil na kawku šoje shtyri slěborne, z kotrychž běšche jene wot bēra, jene wot kujeza a jene wot jadoweje žony na wikach dóstał. Potom mějesche šoje po dwu slěbornach, jene wot bēra a dwójce, zo běšche wikowaschy wuměňjal. A potom nakładže hišćeže hromadku wulkich koprowych polakow, hromadku kroschikow a tež hromadku nowych pjenježkow. Wšchitko do hromady nalicžil pjatuacze pjenježkow pšchěz požadamu liczbu. Wobfuzlacy napohlad telko pjenjez pšchewza joho na wokomik tak, zo šchórnje z myšlow žubi. Wórzny pak tykny wšchitko do kapy a poda jo zasty na puč do města nuts. Škóncznje dóndže k trejdlersjowym kłanam. Najprjedy bēhasche něhdže džesacz mjehšchinow pšched wotewrejennymi kłanami horje a dele, potom pak jo zmnži a zastupi, po swojim waschnju z rukawom jebi nós wutřewšchi.

Prěni króčz běšche Hans z trejdlersjowej žonu rěčal. Tón króčz běšche tu tutón sam. Pak, zo bēchu štare šchórnje w placiznje mjez tym časom špadnyše, pak, zo placizna wšchelastich tworow w škladže njebēšche prawje pšchězjena we kłowje dweju štareju maudželškej. Tón króčz placžachu šchórnje jenož dwaj šchěrnaj. Měšto toho, zo by tajke wumamafanjo Hanša zwjefeliko, jo joho wobliczo začmowi. Wón wobhladowasche šchórnje doľho ze wšchěch štron, hač su to wopravdže te samšne. Hdyž bē jo wo tym wěšče pšchepožazal, prajdesche jo na posledku sam pšchi jebi, dwaj šchěrnaj njebudže to tola šmano pšchewjele? Šnydom zatšchaje z kłowu a pohladny na trejdlersja prajo:

— „Da bych rjeł, zo je poldra šchěrnata došcz ...“

— „Wojedta, poldra šchěrnata, ale čini, zo mi z wočow pšchidžesch!“

Hans wobu jo šchórnje. Bēchu drje jomu trochu wulke, ale horjka šyna bēšche k rucy, kotraž tomu wotpomha. Šchtož pak nakoleicy nastupa, to je druha wē. Bēšchtej tak wyšofej a zewiuchenej, zo jomu to w kłodženju šurowju zadžewasche.

— „Ach! to jo hišćeže da“, rjekny trejdlē.

Hans zaplaczi jomu poldra šchěrnata wšchón njedwežallivy, zo by na mjchku zemju pšchischol, a wuhladał, kak rjane štopy by tam zawostajil.

Lědma tš shtwórcze hodžiny puca bēšche šchol, a wobli raws njemóžesche wjacj dale. Nakoleicy kóčeschetej a čepjeschetej břištwe, a joho wozu, zwiczenej šwobody a powětra, bēšchtej žalostnje ježičesčenej. Tu zetka wón Salowškich pohonečow, kotřiz do mljyna jědžechu: woni woľachu:

— „To šu tola twojoho wulkoho džědowe šchórnje, kiž šu jo ty wobul, Hanšo?“

Hans, kiž šupaische kaž bošy po hrobje, a wo swoje poldra šchěrnata jo šurowje mjerzaische, uje-wotmowli ničzo, da pohonečam nimu hieč, a džesche jo za jedyu kēč škowacž.

Tam wuzu jo jemu šchórnju, položil ju runje na zemju, wučěže nóz a wotřezny džel nakoleicy, kiž bēšche pšchewulki, njeprytnjwšchi, zo wušchi k wobuwanju jobu wotřezny. Potom čeniche jo tež druhu wuzueč: ale to njeudžesche. Hans čuzjesche, zo jo noba w něčim špodžiwnyim šepi. Dofelž bēšche blizto študnja, pšchidže jomu na myšle, zwobuwamu nobu do woddy tyknež. Za šwilku drje jo kóža zmječeži; ale w samym wokomiku puščeži jo cyly přěđ wot pódusche a wučinjesche hubu kaž křokodil. Hanšej jo zeeny, hdyž widžesche, zo pale ze šchórnje kuka kaž z woknom won. Dale hladawšchi špózna, zo je noba z kusom šmohi, kiž bēšche w šchórnju na duje wot šchto wē hdy zabyta byla, pšchilēpjena.

Mětk hadle so roznjemdri. Pšcherěza nakoleńcu wot horjeka hačž k póduschi, runje tač rózdrje tež šchow tamnjeje šchórnje, hladajo, hačž je tuta frnczišcha byžli jeje towaršchta. Schwitny njeńcizomne po-

wostanki swojich přemich šchórnji do kerkow a poda so zasy wěšchi na pucž, ze zubami šchjipjo pšchecziwo trejdlerjej, pšchecziwo starym šchórnjam, a z cyła pšchecziwo falschnomu šwětej.

Wřěnja popadnjena rybiczka.

Zant mały wudži pšchi rěcy,
Ze sečerpliwosježu čzaka,
Šacž njecha žanej rybiczy
Na hócžcy šlodžecž wafa.

Duž šbóncžnje, kajke wjesele!
Ža hócžku karpik cyba,
Šbólcžł wudu štorhnje, wu-
čehnje:
Na wudže wify ryba.

Šchtóž čzakač wě w šrjedž
njezboža
A sečerplivy byčž znaje,
Tón wěseže zbože doczaka,
Šacž runjež dołho traje.

W lěkatni.

Šbólcžł: „Ža chcu te šrjepfi
měčž za našchu macž, jowle šu
pjenježu.“

Lěkatnik: „To je 10 pj.
mało.“

Šbólcžł, šhwilu myšlšiwšchi a
zas šchleńcžku pošficežo: „Wě-
seže šchto? Wotpiježe wy naj-
prijedy za 10 pjenježtow, a
potom budže prawje.“

„Mam tola hižo prawje
šchwaruu pomoc na šwojimaj
hólcomaj!“

„Kak to?“

„Wodžítaj mje šbóždy wje-
čžor z šorcžmy domoj.“

Na tym njeje doicž!

Wěščanošta małoho měštacžka pšchjúdže ze šwojim
šynom k štarušchkomu šararjej a džesehe: „Doštojnny
knježe, njewěm sebi žiwjeje rady ze šwojim nje-
poradžemym hólcom a du k wam, žo byšchče mi
pomha!“

„Njeježe dha, šuby knježe“, wotmołwi knjež
šarač. „njeježe dha šo šam wo to přacował, žo
byšchče šyna Bohu k čzešči a sebi k wjeselu šeb-
wukubla!“

„Dw, knjež šarač, wšcho šym hižo špytał, wšcho
ale ničžo docpěl. Šym z dobrym jomu rycžož šym“

joho prošyl, napominal, jomu myta přichilubował, jomu hrozyl, sym joho swarjel, a hdyž wšcho ničzo njepomhalyše, joho na wšchelate wašchnjo khostal, husto z pláčžytnym wóčžkom!“

„A hewal ničzo njejšeže čžinič?“

„Sa sym joho naposledku wustojnomu wučerzej dowěrič, a hdyž tež to ničzo njepomhalyše, pósłach Žurja do klawnje znatoho wustawa w B Tři lěta dolho su sebi tam wšchu móžnu prácu z nim dawali, a hlejše, wečora pósčželu mi joho domoj, zo druhich wučžomcow kazy, a zo z njoho ženje ničzo njebudže.“

„Haj, a njejšeže dha ničzo wjacy špytač, luby měščanosta, hačž wšcho to, šchtož šeže mi tu powědač?“

„Alle knjez sarač, ja njebych wědžal, šchto bych hiščeže čžiničž mohł! Wšchě móžne šřědki sym tola hižo naložal. Abw měšče žnadž hiščeže něschto, rad chcu to špytačž.“

„Wěm šřědč, kotryž byščeže hižo dawno naložowacž dyrbjal, kotryž pak tež nětko wam jako ženicžki zbywa, šřědč, kotryž drje wašče šřědki wšchace nječžini, bjez kotrohož pak su wone klabuňšče a nje-dosahace: modlenjo! Haj, wěčeže mi, luby knježe, na tym njeje doščž, zo sebi štaršchi wšchu móžnu prácu dawaja, šwoje džěčži derje wutublacž, ně, nje-dyrbi-li wšcha práca podarmo byčž, nješmědža šo za džěčžo modličž pšchětačž. Wšy šo za šwojoho Žurjo modlič njejšeže a tohodla je šo nad wami dopjelničo słowo šwj. pišma: Šeli Wólh njetwari domu, podarmo šo džělacžerjo prácuja!“

Hdy bych sebi tola wšchity štaršchi a wučerjo tole špomjatkowali, hdy bych šo tola nutnje a štajnje za džěčži modlili. Połojca škoržbow dla njebuschnych džěčži by šo zhubila a wjele šylow šo žalutowalo!

Šelto je čžłowjetej zemje trieba.

(Z ruščžiny wot L. N. Tolstoho přicheložil J. W.)

I.

Wěšchtej dwě šotje. Štaršcha bě šo wudała na kupa w měšče, mlódscha na bura na wšach. Žónu pšchijědže štaršcha šotra z města k mlódschey šotje na wopyt na wšy. Šotje pijetej čžaj a rozrěčžujetej šo. Štaršcha počža šo wupinacž — a šwoje žiwjenje w měšče wuškwalowacž; kač rjenje bydli a čžista šhodži, kač rjenje džěčži draščži, kač dobre je a pije a kač šo pšchekhodžuje a do džiwadla jězdži.

To bě mlódschey šotje do boła a tuž počža měščanške žiwjenje ponižowacž a šwoje buršte wučžehowacž.

„Njeměnam šo z tobu“, rjekny wona, „njech šny tež po buršku živi, tač tola šo njetrejabaty ničžoho boječž. Wšy drje šeže rjenje čžiježe živi, ale

pak sebi wjele pjenjez nadžělacže, pak wšchitko pšchiladžičže. A pšchilowu praji: „Wdže mašch, lóže dašch.“ Štawa šo tež. — dženiša šy bohaty a jutje pod woknami žebrišch. To je našče burške žiwjenje tola wobštajnišče. Bur ma, kač šo praji, čženič ale dolhi brjuw, — njezbohathjemu, ale najemny šo.

„Najěšeže šo, ale kač“, — wotmołwi štaršcha šotra, — „ze šwinjemi a čželatami. Nimacže ani rjancje drašty a wašchnja, — a njech šo twój hospodač dracžuje kač jara chce, wy šeže tola pšchecy, mohł rjec, na šnjecžach živi a tač tež wumrjecže, a džěčžom njebudže lěpje.“

„Š, šchto na tym“, rjekny mlódscha, „tajje je jónu burške džělo. Za to pak mamy krute žiwjenje a šwoju zemju, nikomu šo nješkonimy, nikoho šo njebojimy. A w měšče šo wy wšchity do zloho zamjedžecže. Dženiša je derje, ale jutje tyka šo nadobo žty duch do toho — a hlej, zamjedže čži twojoho muža pak na hracž, pak na wino, pak k druhom njepocžinkej. A wšchitko pšchewobrocži šo do procha. Nještawa trašch šo tač?“

Hospodač Pačhom bě wšchitko w heli ležo šlyšchal, šchtož běšchtej sebi žonje powědaloj. — „To je woprawdže wěčno“, rjekny sam pšchi sebi. Wot małošče wobrocžamy rolu a tač jomu hlupny do hlowny njepšchidže. Ženož to je šchpat — zo mašch mačo zemje. Wšch jenož zemje do šyteje wole měč, njebych šo nikoho ani samoho čžerta bojal.“

Žonje wupišchtej čžaj, šchwapotajšchtej hiščeže šhwilu wo rjanych draštach, wopłokajšchtej šudobjo, a džěšchtej lehnječž.

Alle čžert šedžeše kač kachlemi a bě wšcho šlyšchal. A wón šo žwjelil, zo bě burowka muža nawabila, zo šo sam šebje šhwaleše. Bě šo hordžil, zo joho, by-li měč wjele role, ani čžert njevozmye.

— „Derje“ — pomysli sebi, — „špytamy šo z tobu, ja čži dam wjele role a z rolu tež tebie wozmu.“

II.

Hromadže z burami bě knjeni živa, nic jara bohata. Měšče 120 džěfacžin* role. Přjedny bě z burami w měrje živa była, — nječžwilowalyše jich. Tu pšchistaji sebi wuškženoho wojaka ša šcholarja, a tón počža burow z khostanjemi pšchěščžehacž. Wjerješe-li šo tež Pačhom na kědžbu — zaběžachu sebi tola druhdy pak tón do wowša, pak krunwa do zahrody, pak čželata na kufu, a za wšchitko to — khostanj. Pačhom pláčži khostanj za khostanjom a šwari a bije domjacych. Tač nacžini sebi tohole šcholarja dla wob lěto někotry zakrašny hrěč.

A hižo bě Pačhom wješol, hdyž šfót na dworje štojěše. Bě-li jemu tež picy (futra) žel, njetrejabaty šo tola boječž.

* džěfacžina = bjez mała heftar.

W zymje roznjeje so powěsč, zo knjeni swoje wobsedźenstwo pscheda a zo chce je wěsty ryczerkubler kupić, kiž pschi waltej drozy bydli.

To burjo zhonichu — a zdychnychu.

— „Nó“ — myslachu sebi — „dóstanje-li ryczerkubler tule rolu, budže hiščeže hórje z khostanjeni dyžli pola knjenje. Wty pať njemóžemy bjez tejeje role byč, wona nas ze wschěch bokow wobdawa.“

Tuž džechu burjo, rozsudžiwšchi so za to w gmejnskej radže, ke knjeni, a proschachu, zo by ryczerkublerjej njepschedata ale jim wotkupila a slubichu, zo jej wjacj dadža. Knjeni zwoli do toho. Burjo jednachu nětk w gmejnskej radže wo tym, kať bychu wschu zemju kupili. Zehndžechu so jónu, dwójcy, a njemóžachu so zjednać. Bly duch jich rozhorjesche, zo by so wěc njeradžiła. Stónčnje so rozsudžichu za to, zo ma kóždy na swoju ruku kupowac, sčtož jeno zamóže. Tež tomu knjeni pschibłowasche. Pachom zhoni nětk, zo je joho suod 20 džesaczin wot knjenje kupil a zo poloju hnydom zaplaczi, poloju po kusach. Zo jomu Pachom zawidžesche. „Kupuja“ — mysljesche sebi — „wschu rolu a za mnje njewostanje nič. Zohodla wuradžowasche ze jomu, sčto měł započez. — „Ludžo kupuja“, džesche, „tuž je trjeba, zo tež my 10 džesaczin kupimy. Takle njemóžemy žiwi byč — sčopat je nas z khostanjeni wo wscho pschimješ.“ Tuž mysljeschtaj na to, kať bychtaj to kupiloj.

Sto rublow běchtaj sebi nadžčelaj, zřebca pschedaschtaj a poloju točzi a hyna sčesleschtaj za mzdu na dželo. Tak zehnaschtaj poloju pjenjez.

Pachom zebra pjenjez, wubra sebi 15 džesaczin dobreje role ze schwarnym lěskom a džesche ke knjeni, zo by jej to wotkupil. Knjeni pscheda jomu te 15 džesaczin, zawda jomu na to ruku a wón zawdaf. Razajtra dojědžeschtaj do města a wudželaschtaj kupny list; poloju pjenjez zaplaczi hnydom a zbytk mějesche za dwě lěče wotplaczi. Tak naby Pachom pola. Wnpočzi sebi hiščeže pola swaka něsčto pjenjez a nakupi sebi hynjenja. Nětk pochwawasche nakupjenju rolu a wscho so derje radži. Hnydom přenje leto zaplaczi swakej a knjeni swój dołh. A Pachom bě nětk z dobom kubler; swoju rolu worasche a pochwawasche, na swojej lacy hyno sčeslesche, w swojim lěsu drjewo puščežesche a na swojej pastwje sčot pasesche. Sědže-li Pachom na swoju samnu rolu worac, abo pschindže-li sebi hwy a luki wobhladowac, — njemóže so wudžiwac. A ta trawa zda so jomu hinajšča a cyle druhe kwětki tam kčesja. Něhdy bě jědžil po tej zemi — i nó, zemja bě zemja! ale nětk bě to cyle hinajšča zemja.

III.

Tak bě Pachom žiwy, — a radowasche so. Wscho by bylo rjenje, jenož zo jomu burja žito na

polu a travu na lacy wupasachu; proschesche z dobrym — wscho podarmo: tu puščeža pastyrjo trawy na joho luku, tam sebi konje w nocy na pastwje do joho žita zaběža. Pachom je wotehna a woda — njenđesche na sudnistwo; ale stónčnje so rozhněwa a wobkorzi je pola wotřesneho sudnistwa. Wědžesche drje, zo jomu to klubu njeczinja, ale z mazy, ale mysljesche sebi: „Pschepuschesču-li to, wupaju mi wschitko. Dyrbu jim recept dac, zo sebi jón za wschi zapijaja.“

Da jim tak recept jónu, da jim dwójcy, pschostachu jenoho, pschostachu druhoho — ale wscho podarmo. Burja džeržachu hñew na Pachoma a honjachu runje klubu na joho sčony a wupasachu je. Něchtó bě w nocy do joho lěsa zasčol a džesac, mladych lipow podrězał. Pachom jědžesche po lěsu. a hlej, tam so běli; dojědže bliže — wobělene lipki tu leža rozmetane a pjenki jenož hiščeže won tčža. Sdy bě tola jenož pschi boku jenu abo dwě wotřezal, hdy z najmjenscha jenu wostajil — ale to pschopi wsche, njeduschnik, wsche je wobělit. Pachom so rozžłobi. — „Ach“ — myšli, „hdy bych jenož wědžal, sčto je mi to nacinił, ja bych jomu to wotplaczi.“ Zhudawasche a zhudawasche, sčto mohł to byč. Wězo ničtó drugi dyžli Schiman. Tuž džesche k Schimanecom na dwór pytač, ale njenadenđže nič, jenož zo sebi tajkich a hinajšchich nadawaschtaj. A hiščeže bóle tukasche na Schimana, zo je wón to stuczil a wobkorzi joho. Čžerjeschtaj so na sudnistwo; nudžachu a sudžachu a stónčnje bura puščežichu — njebě dopolazow. Pachom rozžłobi so hiščeže bóle nadawa pschedyhđe a sudnikam. „Wty“, rjekny, „z paduchami z jenej karu jědžiče, hdy byščeže sami sčawni byli, njebjščeže paduchow wuwiniwali.“ Pachom rozkři so tak ze sudnikami a ze suodami. Běsche drje nětk swobodnišcho na swojej zemi žiwy, ale čženišcho we wsy.

Zehdom roznjeje so powěsč, zo ludžo do nowych sydliščezow wučahuja. A Pachom sebi pomylil: „Zo bych měł sam wot swojeje zemje wotěč, njeje mi trjeba; ale hdy by takle něchtó z naschich wupuczował, by tu hnydom wjacj městna bylo. Za bych sebi jich zemju za so wzał a tak wscho rjenje wurunał, to by bylo rjenšche žiwjenje. Ale takle je čžlowjek strajchnje sčžinjny.“

Jónu, hdyž Pachom doma sedžesche, zašta pola njoho nekajki buril jducy po puczju. Dachu jomu nólch, jěč a picz a dachu so z nim do rjezi: „Zwattel cze Bóh luby Knjez k nam wjedže“, woprascha so Pachom. Buril powěda, zo je tam z deleta jaw, zo je byl za Wolgu na džele. Slowo po słowje powěda buril, kať so do teje krajiny lud wučahuje, zo su so tam pječa joho krajenje zaschdili a so do gmejny zapisali a kať je so kóždej wosobje 10 džesaczin zemje pschipočazalo. A zemja je tajša“.

rjekny, „zo, hdyž su žito wošly, klošy konjom wyjche głowy došahaju, a žito je tak huſte, zo maſch wot pjecz horſcheži ſnop. Sedyn bur pſchjindže tam khudy kaž cyrkwina myſch, a nětko ma 50 džeſacziu pſcheńcy wuſtjeje. Loni je jenož za pſcheńcu 5000 rublow doſtał.“

Bachomej bu czošlo wokolo wutroby. Pomyſli ſebi: — cžohodla měl ſo tu w cžyſnoſeži bėdžić a na ſujodow mjerzacž, hdyž mōžu rjenje žiwy bycz? Pſchedam tu zemju a dwór a tam ſebi za te pjenjezy zaſy natwarju a ſo ze wſchim trėbnym zaſtaram. Ale tu, w teſle cžyſnoſeži, je hrėch ſo do huby wzacž! Jenož zo mam ſam wſcho derje wuſlėdžić.“

Ralėto zebra ſo a džeſche. Do Samary jėdžeſche po Wolzy dele po parniku, potom džeſche 400 mil pėſchi a pſchjindže do mėſta. Bėſche woprawdže wſchitko tał. Ludžo ſu tu nanajrjeńſcho žiwi, kōždy doſtanye po džeſacž džeſacžinacze role a kōždoho, kiž pſchjindže, rad do gmejny pſchjowozmu. Ale pſchjindže-li ſchto z pjenjezami, mōže ſebi hiſcheže k darjenej roli ſam za ſo pſchitupić, kelkož chce. Po tjiocy rublach za džeſacžinu najlėpſcheje role mōže ſebi telko, kelkož chce, kupić.

Bachom ſebi wſcho to derje wobhlada, wrėci ſo nazymu domoj a poča wſcho rozpſchedawacž. Pſcheda rolu z dobytkom, pſcheda ſwój dwór, pſcheda wſchón ſtót, da ſo wuſchmórnycz z gmejńſtoho zapiska, wo- cžatny nalėczjo a wotjėdže ze ſwójbu do nowoho ſydla.

IV.

Bachom pſchjėdže do ſwojoho nowoho ſydla ze ſwojej ſwójbu a da ſo we wulkej wſy do gmejny zapijač. Wjeſnym ſtarſchim da něſchto k pſchepicžu a pſchedpołoži wſchė ſwoje piſma. Pſchjowozachu joho tež do gmejny a wumėrichu jomu za pjecz woſobow 50 džeſacziu darjeneje role, wchelate pola bjez paſtwiſchczow. Staji ſebi ſtatof a nakupi ſebi ſtotu. Sameje darjeneje role mėjeſche tſi krėcz tał wjele kaž prjedy. A rola bė jara plėdna. Žiwjenjo bė tu pornjo prjedadwſchomu džeſacž krėcz rjeńſche. Role a paſtwy za ſtót bė tu na dočej a ſtotu mōžeſche cžłowjeł plahowacž, kelkož chceſche.

Z woprėdka, hdyž twarjeſche a hoſpodarſtwo ſebi zarjadowawſche, zdaſche ſo jomu wſchitko nanajrjeńſche, ale po cžaju tomu pſchjowutny a poča ſo jomu tež tu woſtudžić — bė jomu tu pſchėjara cžyſno. Bė rad něhdže najlėpſchu pſcheńcu ſyl, ale pſcheńczneje role bė tu mało. Pſcheńcu ſuja tam na nowinu abo na wuležanu rolu, ſuja na nju lėto abo dwė a woſtaja ju potom ležo, doniž z trawu njejarofče. Wjehejeje role je tam, kelkož chceſch, ale na mjehku rolu ſyje ſo tam jenož žito; pſcheńca pał trjeba tučneje role. Za tučnu rolu pał je kupcow dočej — a za wſchėch njedojaha. Tuž naſtawaja z toho zwady. Schtōž je bohatſchi — ſyje ſam a khudſchi

pſchenaja ſwoju rolu kupcam. Bachom woſy prėnje lėto na ſwoju rolu pſcheńcy, a poradži ſo derje. Tuž bė rad wjacny pſcheńcy ſyl, ale mėjeſche mało role, a ta ſo hiſcheže z wjeſtcha za pſcheńcu njehodžeſche. Wy rad wjacny pſcheńczneje role wzał. Tuž dojėdže ke kupcej a wotnaja ſebi rolu na lėto. Mōžeſche nětko wjacny pſcheńcy ſycz, a zaſy ſo tež poradži, ale polo bė daloko wote wſy precž. Na 15 wjerſt dyrbjeſche jėcz. Bėſche pał nazhomł, zo ſo kolowokoło burja na ſwojich ſtatofach žiwi a (bohatnu) ſo wobohacža. „To by tałle bylo“, pomyſli ſebi Bachom, „hy bych ſebi tam role nakupił a ſebi dwór natwaril; wſchitko bych měl hromadže na jentym kruſche.“ A Bachom myſleſche ſebi na to, kał by tu rolu do ſwojich rukow doſtał.

Tał miny ſo pjecz lėt. Wotnaja ſebi lėto wob lėto rolu a ſyjeſche pſcheńcu. Lėta bėchu dobre, pſcheńca ſo pſchecy rjenje radži, pjenjez pſchibywaſche. Mōžeſche žiwy bycz kaž baron. Ale lėpje ſo maſch a lėpje ſebi žadaſch. Bachomej bė ſo woſtudžilo, kōžde lėto ſebi wot ludži rolu wotnajecž a daloko ſo za njej wołoko honicž; hdyž bė lėpſcha rola, tam ſo wſcho cžerjeſche, a bōrzy bė wſcho pſchenajate; a hdyž bė ſo zapozdžil, njemėjeſche, na cžo moſł ſycz. Tuž kupi ſebi jōnu z kupcami na poloju wot burou gmejńſtu rolu a hižo ju woraſche. Ale tu pſchepoda gmejna wėc ſudniſtwu, burja, kotſiž bėchu gmejńſtu rolu pſchedawali, buchū zaſudženi, kup dyrbjeſche ſo wrėcičej, a džełto bė bylo podarmo. Ndy by měl ſwojeje ſamſneje role, by ſo njetrjebał nikomu konicž a njeby měl mjerzanja.

Bachom hladawſche nětko, hdyž by ſebi moſł role nakupić. Tu nadeńdže burika, kiž mėjeſche 500 džeſacziu pola.

Bėſche wotkudnył a pſchedawawſche pola tunjo. Bachom z nim wo kup jednawſche. Sadži něſchto, pſchida něſchto a ſlėncznje zawdawſchtej ſebi ruku na 1500 rubl.; na poloju pjenjez chceſche bur wočatnycz. Hižo bėſchtaj pſchėjene, tu zajėdže jōnu pučžowacy pſchekupe k Bachomej na dwór, zo by konjom ſypnył. Napijchtaj ſo hromadže cžaja a daſchtaj ſo do rėči; pſchekupe powėdawſche, zo z daloka jėdže do Baſchkiſkeje. „Tam“, džeſche wón, „kupich ſebi pola Baſchkiſcow 1500 džeſacziu role. Płaczeſche to wſcho do hromady 1000 rublow.“ Bachom poča ſo wo tom dale wupraſchowacž. „Jenož“, počrəcəwawſche pſchekupe, „hdy bėch gmejńſkich ſtarſchich naklonil! Płaczeži a rubnic (tepichow) ſym za wſchė 100 rublow rozdawal, a piečolku cžaja, a z palencom ſym napojal kōždoho, ſchtož je jenož pieč chcył. Za to pał ſym tež jenož po dwaceči kopejtach za džeſacžinu role płacžil.“ A poſkaza jomu kupny liſt. „Rola leži nad rėku“, wobkruczeſche, „a runina je z huſtej trawu poroſčena. A Bachom ſo dale a wežiwniſcho wupraſchowawſche, kał a ſchto.

„Kolu“ — rjekny pšefupc, „tam ani za lěto njewobendžeſch: wſcha je baſchkirſka. A lud je tam proſty a ſprawny, kaſ ſ džeſzi. Storo za darmo móžeſch tam to dóſtač. „Nó“, pomylſi ſebi Paſchom, „to bych tola puſtow hódny byl, hdy bych ſebi tu za ſwoje 1000 rubl. 500 džeſaczin kupil a ſebi k tomu hiſcheže dolha napraſtal! Šchto wſcho tam za te 1000 rublow dóſtanu?“

V.

Paſchom ſo wopraſcha za pučom do Baſchkirſkeje, a hdyž bē pšefupca kruč ze wſy won pšewodžał, zebra ſo ſam na puč. Woſtaji dom žonje na ſtarošči, wza čzeladnika jobu a wotjēdže. Dojēdžeſchtaj do měſta, kupiſchtaj piečokku čaja, wſchelafe dary, palenc — wſcho, kaſ bē pšefupc prajil. Šēdžeſchtaj a jēdžeſchtaj, hižo mějeſchtaj 500 wjerſt za ſhribjetom. Za tydžeſn docpēſchtaj k baſchkirſkomu lěhwej. Wſchitko bē tač, kaſ bē to pšefupc powēdał. Wſchitcy bēchu na ſtepie (ruinina z trawu poroſečena) živi nad rēčku w pſelſčowych (ſilcowych) ſtanach. Sami ani njeworaja ani khlēba njejēdža. A po ſtepie kłodža ſtadla howjazohy ſtotu a koni. A ſtanam ju zrēbcy pſchuwjazane, a k nim dwōjcy za džeſn kobly pſchicžerja a deja je a z mlōka džełaju kumys (mlōkowy palenc). Žony kumys wjerēža a twarōžki džełaja, ale muže njemōžža ničzo, khlba kumys a čaj pieč, ſkopjacu pječeſn jēčej a na piſhečalki hracž. Wſchitcy maja nahu, wotrubanau hlowu, ju wjeſeli a piſheč cyle Wože lěto lěhnjoho paſu. Lud je nječdžełanuy, njemōže ani ruſki ale je piſhečelny a dobročimuy.

Hdyž Baſchkircy Paſchoma wuhladachu, wunūdžeču ze ſtanow a wobſtupichu hoſeža. Namaka ſo tołmacž (Dolmetſcher), a tomu Paſchom rjekny, zo je ſem piſchicoł, zo by ſebi kruč role kupil. Baſchkircy ſo zwjetelichu, wzachu Paſchoma za ručnu, dowjedžeču joho do rjanoho ſtana, jadžichu joho na krasne rubno (tepich), podpołožichu jomu moſchtowe zahtwki a pohoježichu joho z čajom a kumysom, zarēžachu borana a poſtkežichu jomu ſkopjacu pječeſn k jēdži. Paſchom wncēže ze ſwojoho woza nakupjene dary a rozdžełeſche je mjez Baſchkircow. Rozdawa jim dary, tež čaj rozdžełi. Baſchkircy ſo radowachu a ſchwapowachu mjez jobu, po khlwili pač poručichu tołmacžej, zo by rēčal.

„Mam či powēčej“, rjekny tołmacž, „zo ſo jim lubiſch, a zo je pola naſ waſchnjo, hoſečej, kaſ jeno móžno, hołdowacž, za dary joho zaſy wobdaricž. Ty ſy naſ wobdaril, nēt powēč, ſchto ſo tebi pola naſ lubi, z čimž bychmy či mōhli wobdaricž!“ — „Mi ſo pola naſ najbōle rola lubi“ — rjekny Paſchom — „pola naſ doma je malo role, a ta je hiſcheže cyle wncēhnjena, ale pola waſ je wjele role, a je dobra; ja tajſeje njeſſym hiſcheže widžał.“

Tołmacž jim to pſcheloži. Baſchkircy ſebi powēdachu a wuradžowachu. Paſchom njerozymjeſche, ſchto ſebi powēdaja, ale to widžeſche, zo neſchto wjeſele kſchicža a ſo ſmēja. Potom wocžichnychu, hładachu na Paſchoma a tołmacž džeſche: — „Mam či powēčej, zo či za tvoju piſhečelnuwoſeč radu role dadža, keltož zechceſch. Pokaž jenož z ruču na nju — a budže tvoja.“ Hiſcheže jōmi dachu ſo hromadže do rēčzi a wadžachu ſo wo neſchto. Paſchom ſo wopraſcha, wo čiwo ſo wadža. A tołmacž wotmołwi: „Ženi praja, zo ma ſo tejele role dla ſtaroſta praſhečej, a zo ſo bjez njoho ničzo čimicž njechodži. A druzy zaſy praja, zo to tež bjez njoho pōndže.“

VI.

Baſchkircy ſo zadžerachu. Tu pſchidže nahle čłowjek w liſchežej čapcy; wſchitcy wotnijelnychu a poſtanynchu. A tołmacž ſchepny: „To je ſtaroſta ſam.“ Hnydom hrabny Paſchom najlēpſchi kaſtan a poſtkeži jōn ſtarošče a hiſcheže piečej puntow čaja. Staroſta to wza a hdyže ſo na prēnje měſtno. A woſtajiwiſchi wſchoho počachu jomu Baſchkircy neſchto wukładowacž. Staroſta na nich poſkuchaje, wujnja ſo a džeſche po ruſkim: „Ach ſchto, to je móžno. Bječ ſebi, hdyž ſo či ſpodoba! Mamy role doſeč.“ „Kač je to, ja woznu, ſchtož chcū?“ pomylſi ſebi Paſchom, „to ma ſo, kaſ ſo khlcha, zawēſečicž! Dženja či rjeknu — je tvoja a juſe či zaſy wozmu.“ „Džakuju ſo dobroho ſłowa“, rjekny, „role macže wjele. Ale ja wjele njetrjebam. Ženož bych rad wēdžał, kotra budže moja. Tohodla budže trjeba, zo ju troſchku wotmēriny a ju nēkač mi zawēſečimy. Wōh je knjez nad žiwjenjom a ſmjerežu. Wy, dobri ludžo, mi ju dacže, a waſche džečzi bychmi mi ju zaſy wzacž mōhly.“

Staroſta ſo wujnja. „To je móžno“, rjekny, „my či to zawēſečimy, tač kruče hač ſo hodži“. A Paſchom džeſche: „Kaž ſym ſlyſchal, bē pola waſ pšefupc, wy ſeže jomu tež kruč kraja darili a kumny liſt wudžełali. „To je wſcho derje móžno“, rjekny, „pola naſ je tež piſar, a tež do měſta pojēdžemy a pſchidamy pječat.“ — „A ſchto budže to płacžicž?“ wopraſcha ſo Paſchom. — „Płacžizna je pola naſ piſhecy jena, 1000 rublow za džeſn.“ Paſchom njezapſchimuy, fajta je to mēra — džeſn. „Kelto je to džeſaczin?“ „To my woblicžicž njemōžemy, wotmołwi wōn, „my za džeſn pſchedamamy — ſchtož za džeſn wobēndžeſch, to je tvoja mēra, a płacžizna za jedyn džeſn je 1000 rublow.“ Paſchom ſo džiwaſche. „A to je ſpodžiwne! za jedyn džeſn ſo wjele fraja wobēndže.“ Staroſta ſo wujnja. „Wſcha budže tvoja. Ženož jene wumēnjenjo! Njeprichidžeſch-li za džeſn naſpjet k tomu měſtnu, wot kotrohož ſy wuſchoł, pſchupadni nam tvoje pjenjezu.“ — „A tač mam to woznamjenicž“, rjekny Paſchom,

„ſchtož woberidu? — Tež my pſchindžemy na te měſtno, hdžež ſo tebi lubi; my tam woſtanjemy ſtojo, a ty pónidžeſch woſolo a za tobu puſchčeža ſo naſche hólcy na tonjoch a hdžež ty poručžič, poſtaja wěchi. A potom pojědžemy wot wěchi k wěche z pluhom. Bjeť koło tať wulke hač chęſch, jenož wróć ſo, přjedy hač ſo ſlónco ſchowa, k tonu měſtu, wot kotrohož ſy wuſchol. Wſcho, ſchtož woberidžeſch, je tvoje.“

Pačhom bě z tym ſpokojom. Rozjudžichu ſo, zo nazajtra rano zahe wujědu. Powědachu ſebi hiſchčeže khwilu, pijachu kumys, jědžachu ſkopjacu pječęń, napichu ſo hiſchčeže čaja, a tať ſo nóć pſchibliži: Pačhom džěche lehnęč do moſchkowoſho poſleſchčeža, a potom ſo Baſchſkircy rozeidžechu. Slubichu hiſchčeže, zo ſo nazajtra na ſwitaniu zeidnu a zo do ſlóncaſchadženja na měſtno pſchijědu.

VII.

Pačhom ſo zary do moſchkowoſho poſleſchčeža, ale ſpacž njemóžęſche; pſchecy ſej na tón kraj myſleſche. „Kať ſebi to zamjědu?“ rjěny, „wozmu ſebi ſchwarnty kručy kraja — 50 mil tola za džęń woberidu, a w pječždžeſač milach je tola něhdže 10 000 džęſačžin. Nikomu ſo njebidu ſlónicž. Dwať pſchahaj wołow ſebi wobſtaram a dwať wotrocžkaj ſebi pſchiftaju, — tucžnu rolu bidu worač a na zbytknu budu ſtót honicž. Za cęlu nóć njezanidželi Pačhom ani wóčka. Senož pſchęd ſwitaniem troſchku drěmny. Lědma bě wuſnył, a hižo ſo jemu džijeſche, zo leži w tymle ſtanje a ſlyſchi, kať ſo wonka něchtó ſchęžęri. A chęſche wobladáč, ſchto ſo tať ſměje a wniđže ze ſtana. Tu widži baſchſkirkſtoho ſtaroſtu pſchęd ſtanom ſedžo; z wobemaj rukomaj ſebi brjuch džęři, koleba ſo wſchón ze ſměchom a woſchęžęra ſo z cęlej ſchiju. Pſchiftupniſchji wopraſcha ſo: „Schto ſo ſmějeſch?“ Tu ſo dohlada, zo to njeje baſchſkirkſki ſtaroſta, ale wóndawſchji pſchekupc, kiž k nim pſchidžę a jomu wo tom kraju powědaweſche. Tuž ſo kupca jenož wopraſcha: „Sy tu hižo dawno?“ Ale to njebě pſchekupc, ale burik, kiž bě něhdy hižo dawno k njomu z delau pſchichol. Tola hdnyž ſej toho ſhadlicžku lěpje wobhlada, widži, zo to njeje ani burik ale čert ſam z rohami a kopytami, kiž ſo tu ſedžo ſchęžęri a na něſchto wudžęra. A Pačhom ſebi pomýſli, na čjo dha to hlada a čjomu ſo ſměje? Tuž wobladnje z bofa a wuhlada ty čłowjeła ležo. Se boſy, jenož w koſchli a kſolowach, leži znať blědy taž čželo. A hdnyž Pačhom kędžbliwiſchjo pſchihladuje, kať je to čłowjeť, póżnaje zo je to wón ſam. Pačhom wzdychny a wotucži. „Schto ſo tola čłowjeťej njedžije“, pomýſli ſej. Pohlada woſolo ſo a widžeſche, zo hižo počžina ſwětlo bęč, zo ſwita. „Budu dyrbęč ludži budžicž“, pomýſli ſebi — „hižo je čas wotjěč.“

VIII.

Pačhom ſtany, zawola čželadnika we wozu, da pſchaháč a džěche Baſchſkircow budžicž. — „Se hižo wulki čas“, rjěny, „na ſtepu jěč a kraj wotměricž.“ Baſchſkircy ſtažechu, wſchiteny ſo zebrachu, tež ſtaroſta pſchindže. Baſchſkircy pijachu zaſy kumys, Pačhomej chęchchu čžaj dacž, ale jemu ſo njehaſche čžakacž. „Chcemy-li jěč, tať jědžmy“, rjěny, „hižo je čas“. Baſchſkircy ſo zhrabachu, jeni ſhdžechu ſo na tonje, druzy na wozy a jědžechu. W Pačhom jědžeſche z čželadnikom na ſwojim wozu. Pſchidžechu do ſtepy. Hižo ſwita. Dojědžechu na hórku, po baſchſkirkſku na ſchichan, wulčechu z wozow a zeidžechu ſo hromadu. Staroſta pſchiftupi k Pačhomej a poſtaza z ruky. „Hlej, wſcho to je naſche“, džęſche, „hdžežkuliz pohladnjeſch. Wuběť ſebi, kať ſo čži ſpodobu.“ Pačhomej zahwěčžichętej ſo wocži; zemja wſchak je z trawu poroſčęna, runa kať dlón, čžorna kať wuhlo, a hdžež je bóle po nižkim, tam je wſcho polne wſchelafich roſtlinow; trawa doſaba hač nimale pod pažu. Staroſta ſčęže ſebi hiſchčeže čžapku a položi ju na ſrędž ſchichana (hórki). „Hlej, tole budže męznik“, rjěny, „na nju polož ſwoje pjenjezy. Twój čželadnik budže tu ſtač; wotud woteridžeſch — a jow zaſy pſchindžęſch. Schtož woberidžeſch, budže wſcho tvoje!“ Pačhom wucžeže pjenjezy, položi je na čžapku, ſwlecže ſo kaſtan, woſta jenož w lohkim pjezłku, začęže ſebi paſ kručžijcho woſolo žiwota, tyfny móſchnicžku z khlěbom za koſchlu, pſchuwjaza ſebi drjewjannu półku z wodu za paſ, zwuhorowa ſebi kſolowu a ſtojeſche tať na pučž hotowy. Khwilu zhudawaſche, do kotroho bofa by ſo puſchęžil, — wſchudže je rjenje. „S, to je wſcho jene“, myſleſche ſebi, „pónidu k wuhhodej (k ranju). Z woblicžom k ſlóncu wobrocženy pſchęčžahowaſche ſo ſtojo, — čžaka, hač by ſo ſlónco na wobzorje poſtazało. „Ani mjenſchiny njepſcheraſu“, myſli ſebi, „w khlědku ſo derje bęži.“ Tež baſchſkircy jědčy pſchihnachu ſo na ſchichan a zaſtachu Pačhomej za kſhibjetom. Hdnyž ſo přęnja ſlónčžna pruha za wobzorom wudoby, počža ſo Pačhom hibáč a puſchęži ſo na ſtepu. Za nim jěchachu baſchſkircy jědnu.

Pačhom krocžeſche, ani pomatu, ani ſpěchuje. Tať bě wjerſtu ſchol. Ducey po pučžu bě dať wěchu poſtajičž. Krocžeſche dale. Počža bóle wuſtupowacž a nobi nacžahowacž. Hiſchčeže kuſť džěche a da druhu wěchu ſtajičž. Pačhom wobhladny ſo na ſlónčžko, ſchichan bě derje widžęč a lud tam ſtojeſche. Měnjęſche, zo je pječž wjerſt ſchol. Pačhom bě ſo zhrěť, ſwlecže ſo pjezł a pſchepaſa ſo. Džěche dale. Pſchędže hiſchčeže pječž wjerſt. Bu dale čžopliſchwo. Pohlada na ſlónčžko. Hižo je čas jńdacž. „Schtwóřč dnja je nimo“, myſli ſebi, „a džęń ma jich ſchtyri, hiſchčeže je zahe ſo wróćicž. Hdnyž jeno ſo zuju!“ Hdže ſo, zu ſo, džěche dale.

Džěšče so jomu nětč lěpje. „Zenož hiščeže pjecz wjerst poběhnu“, myśleše sebi, „a potom wobrocžu so na lěwy bok. Ze tu runje rjany kraj dale a rjeńšiji.“ Krocžešče hiščeže runje won. Wobhladny so za sobu: hižo je schichau lědma widžecž a ludžo so na nim čzornija kaž hromada mrowi.

„Nó, zbrach sebi toho došcž“, pomysli sebi Bachom, „dyrbju so na tón bok wobrocžicž. Sym so tež njekrasnje pschepocžil a pieč so mi chye.“ Bachom zběže póltku, napi so ducy po pucžu, da wěchu stajicž a wobwjerzny so nahle na lěwo bok. Džěšče a džěšče, trawa došahajše jomu wysoko a čzopto bu dale bóle. Bachom wuštawajše; pohladny na słonczko — widži, zo je čas wobjedowacž. „Nó“, pomyslich sebi, „dyrbju wodychnyč.“ Zajta, zje kruč khlěba, ale njesydže so, myśleše sebi: „Synjesech-li so, potom so tež lehnjesech a wujnjesech.“ Nještojeseche dołho, wodychny a džěšče dale. W zapocžatku džěšče so jomu derje, wot jědže bč nabył mocy. Ale bč hižo hrozujje horco, woczi jomu palešchrej; chysche so jomu spacz, zo móžeseche lědma woczi woczi. Bachom bč so naběžal. „Nó, hodžinku budu čzěpjecž“, pomysli sebi, „a čas žiwjenja budu wužiwacž.“

Džěšče hiščeže do toho boka džejacž wjerst daloko. Hižo chysche so na lěwu ruku wobrocžicž, tu wuhlada pschekrasne městacžko — wložnu nižinu. „Teje by šchoda bylo!“ myśli sebi, „tu by so leń derje radžil.“ Z nowa krocžešče runje won. Wza nižinu sobu, postaji wěchu a wobwjerzny so do oruhoho boka. Wobhladny so na hórku — ludži lědma hiščeže wuhladašch. Na pjatnacze wjerst budže hacž k nim. „Nó, tej dwaj bokaj sym pschedolhej sežinik“, mēnjeseche, „tjeczi dyrbju šróšchicž.“ Krocžešče nětč po tšecžim boku a nacžahowajše kšětro woli. Pohlada na słonco; hižo bč wotolo šwacžinu a wón bč po tšecžim boku wscho hromadže dwč wjeršcže pscheshol a k mēznikej mējeseche hiščeže pschecy 15 wjerst. „Nč, njech je trjeba kruč kšiwny“, pomysli sebi, „nětč dyrbju runu šmuhu hieč. Zenož so nje-trjebawjchi njekomdžicž! Kraja mam bjez toho hižo došcž.“ A Bachom so pušchcži runu sežcžku k hōrey.

IX.

Bachom dže runje na hórku, a hižo je jomu čzečto; dže — nozy bolitej — bč sebi jej wocžishečal — a pódthujetej so. Nad by wodychnył, ale njesmč, njebv došchol hacž k postajenommu městnu. Słonco njecžaka. Runje kaž by joho něchtó hnal, leczi do přědta.

„Nó, zo so njezjebam!“ bojeseche so Bachom, „njesjim trach tolo pschewulle wzał? Šchto dha, hdy bych škomdžil. Ach, daloko hiščeže — a ja sym wuštal. Zenož, zo njebyšchtej wischón pót a

próca podarmo bytoj. Dyrbju wschč mocy napinacž.“

Bachom čzěrjeseche w škofu. Nozy sebi wobodre hacž do krawje, ale bčži. Wčžeseche, bčžeseche — pschecy hiščeže daloko. Čzifny lac, schšornje, póltku a čzapku wot so. „Ach, bčch pschejara nahrabny; wscho je zhubjene, myśli sebi, „njedoběžu tam do słonca khowanja.“ A hiščeže hōrje stajeseche so jomu dych wot stracha. Bachom bčži, kofchla a kholowy so wot potu k čžěku lěpja, huba je wuprahla. Wutroba džěla kaž kowarška mčchawa a bje kaž z hamorom, a nohi kaž bychy joho njebyle, so pódklajuja. Hižo njemyšli sebi na kraj, hižo sebi jenož na to myśli, zo by njeuwurčł, so šnjercž jara wuběžawjchi. Wumrčč so boji, ale zastajicž so njemóže. „Telko zemje sym pscheběžal“, myśli sebi, „a nětč bych zastal — to bych tola hlupał byl.“

Šhyschi, kaš Baschfircy na njoho hwizdaja a juštaja, a wot jich kšchita so jomu hiščeže bóle wutroba zhrěje. Bachom bčži z poslednimi mocami, ale słonco so hižo za wobzor khowa; ale tež hōrka je hižo cyle blizko. Bachom widži, kaš hižo lud na schichanje na njoho z rukami šwa a joho pohonjuje. Widži tež kšchcžu čzapku na zemi ležo, a pjenježu na njej widži, widži tež štaroštu, kaš wón na zemi sedži a z rukomaj sebi brjuch džerži. A Bachom dopomni so na šón. „Kole bych mčł došcž“, myśli sebi, „ale hacž mi Wóh tež popšcheye, zo móžu na njej žiwu bycž. Ach, sym so šam słoncowawal.“ A pschi tom šam stajnje bčži. Pohlada na słonco — wone bč krasne, čzčwjene, wulte, hižo bč hacž k zemi došchlo, hižo so za kromu khowajše. Pschiběža hacž pod hórku a słonco so kšhowa. Bachom zdychny. Hižo sebi myśli, zo je wscho zhubjene, tu so dopomni, zo njemóže słonczko deleca pod hórku widžecž a zo so na schichanje hiščeže njeje kšhowalo. Bachom lecžeseche na hórku. Doběža hōrje, widži — hlej, čzapka, to je wona. Tu zatopny so Bachom, padže a došaje z rukomaj čzapku.

„Aj, to je pachol“, šawola štarosta, „wjele role je nabył.“

Bachomowy čzeladnik pschiběža, chysche joho zběhnyč, a hlej! jomu z huby krej čzeče, a wón je — mortwy. Čzeladnik zdychny. A štarosta sedži, čzapnywšchi so na nozy kaž Turka, kšhocce so a z rukomaj sebi brjuch džerži.

Štarosta štaže, zběhny šopacz, čzifny ju čzeladnikej.

„Nó, zahrjebaj joho!“

Wšchitcy Baschfircy štažechu a wotjědžechu.

Wósta tam čzeladnik šam lutki. Wury Bachomej row, kaš dołhi, kaž wón wot nohow hacž k šłowje mčrjesche — tši loheče, a pokhowa joho. — Telko zemje trjebajše.

Dwaj rekrutaj.

„Změrom!“ tak komandiruje Hans, a jeho bratřit Surf a Přechčec Ami stojitaj kaž rekrutaj a wěštaj jara derje, zo Hans ze swojim drjewjanym mjeczřikom do njeju bije, hdyž njeposluchataj.

Surf wěc lěpje dokonja hač Ami, pschetož Surf je trompetar a fhorhojnoščeř a kawallerista, wšcho w jenej wojobje, hačřinije je jeho konik jenož z drjewa.

Takle wšchitcy tjo w pschезjenošči exerciruja. Wicka wčyřpna z durjemi nutšhlada a njewě, šchto ma to wšcho na sebi. Wona wšchak to dokonjala njebny, šchtož Ami dokonja. Tola je wjesola, zo je Ami zapřschehnjeny, a zo psched nim na šchtomy čžěřakč njetřeba. Po tajkim exercirowanju šwacřina derje šłodži.

Wóh wam zaplač na waschich džěčžoch.

Slawne kupjele Fisch w Solnohřódskej w Rakuskej běchu psched lětami šwědk lubozneje dobročyřiwosče nadobneje knjenje a maczerje.

Rakuska arcywóřwodowa pschethodžowasche so tam jónu njedželu dopoldnja w lěče 1837 ze swojimi džěčžimi. Wosobna knjeni, kaž tež jeje džěčži běchu jednorje zhotowane. Z radošču špohladowasche maczerne mile wóčžto na lubozne džěčži, kotřež

wo jeje zhožownym mandželstwyje šwědčachu. Tu pschindže po drozy sprosty burik w njedželstkej drašče, kiž džěčžo do zahřwěčka pomite njeseše.

Wóždu khwilu zastawasche a so wohladowasche, jatož by něko ho wóčžakowal.

Džěšču we wótrym ščóncu derje byč njemóžesche, pschetož z jenym dobom wone počža žalostnje plakač a schřěčžecž, šchtož burikowe zašřóženjo hiščęže powjetřchi.

Wón so šyny pschi pučzu, zo by je špokojil, a hižo stojesche arcywóřwodowa pschi nim, ani zo by ju burik špóznal.

„Kaf dha móžęče te wbohe kurjo takle w ščóncnej horcocy wokoło nořęč?“ woprascha so knjeni powhiliwšchi so k džěšču, kotřež bórzu změrowa.

„Za wšchak to čžinil njebnych“, wotmołwi burik, „hdy bych njetřeba! Wny tam horjeka w horach bydlimy a šuschamy do teje sary. Dženja chcemy te džěčžatko fšchęžicž dacž, ale knátřa dołho čžafacž dawa; njęz tym móže wbohe kurjo wumřęcž.“

„Na, hdyž nicžo dale njeje“, praji knjeni, „tomu móžu wotpomhačž; ja a mój muž budžemoj džěšču knóřšicž.“

„Dha so wam tola jara rjenje džakuju“, praji zwjeseleny nan, „a Wóh luby knjez wam to na waschich džěčžoch zaplačži.“

Cyle hnuta zawoła arcywóřwodowa swojoho mandželškoho, a wobaj podaschtaj so do šaršęje cyřkwyje te fšchęžęncy džěščę.

Tola knjez šarar so malo njedžiwasche, hdyž nadobne knóřšitwo wuhlada, burik pak so šřróži a zaradowa z dobom, hdyž arcywóřwodowa jeho holecřku nad dupu džęřęšę a po fšchęžęncy jeho bohacže wobdari. Z radošču najprjedy njewědžesche, šchto prajicž; šlyzy so jomu kulachy po licach, potom zas a zas wołasche: „Wóh wam zaplač na waschich džěčžoch!“

„Cy šuschak“, praji arcywóřwodowa swojomu mandželškomu, hdyž z cyřkwyje džěščhtaj, „šchto je wón prajil? „Wóh wam zaplač na waschich džěčžoch!““

Tele šłow je so dopjelnilo.

Hdyž maty arcywóřwoda Franc Šóžef, jeju syn, w lěče 1842 šřaschnje fhoru ležesche, hdyž jeho macž plakajcy a so modlicy pschi jeho lóžku klecęšę, tehdom mnohe medlitwy k njebju šřupachy za jeho wotřhorjenje.

Tehdom tež tam wysoko w horach, w řhudej řhęčny nad šolnej horu, klecęchy muž a řona a džěčži a modlachy so za džěčžo swojich dobročęřęřow, a Wóh wušlyšcha jich proštwu. Włodny řřync pscherra řhorosčę, a jeho macž wotřhorjacoho z radošču wobřimowasche, nan jeho z wjeselošču k wutrobje klóčęšę. Wotřosčęne bu tele džěčžo powběhnjene na šlawny kejřorski trón Rakuskej a knježi hiščęže na nim jako kejřor Franc Šóžef.

Tak su so sproste słowa khudoho burika ze Solnohródskeje dopjelnile: „Bóh wam zaplačž na waschich džěczoch!“

Tež amerikansti duell.

Wo nowym duellu z Bostona pisaja: Wo hłownej drozy w Louisvillu (w Ohio) czechnjěsche processjon methodistow (amerikanstich protestantow). John Fowlers, kiž psched klamami stojesche, wu- směšesche ludži a wosebje předarja Bowmana, po kotrymž činjesche, tak zo chychu so wofoło stojacy khori smjecž. Knjež Bowman pak njepraji ničžo hačž: „njedocžint“. — „Schtu?“ zawoła Fowlers. „Nje- kničžomny njedocžint“, wospjetowasche Bowman a džě- sche ze swojimi ludžimi dale. Fowlers pak njechasche hańbu na jebi wostajičž, a nadžijesche so nowoho zabitoho žorta, hdyž předarja Bowmana na duell požada — a požada joho. Tola, kak so Fowlers a joho pschecželjo zadžiwachu — předať Bowman pschija požadanjo na duell. Bróni wuzwolicež, to so jomu pschjipžna, a schtu Bowman wuzwoli? Kopu za- portkow (zhniwých její). Haj, kopu zaportkow, a na tym wobsta: pjatmacže kročeli distancy a kóždy kopu zaportkow. Fowlers pyrjesche a palešche so z hně- wom, tola skóncžnje — schtu jomu wyšche wosta? Dyrbjesche pschjincž. Měra 15 kročeli so wotměri, pschecžiwnikaj so stupitaj napschecžo jebi, kóždy pschjinnje jene jejo — a plac! ma Fowlers zaportk w lěwym wóčžku, zo jomu jushta tak po licu dele běži. „Zakl...“, chychsche zafaktrowacž, tola nje- dopraji, pschetož lědma bě hubu wocžinił, ma — plac! druhe zhniwe jejo w hubje. Wěno z hněwom, cyle roznjemdrjeny hraba a mjece jejo za jejom, wšchě jeja, na prawicu, na lěwicu, ale předarja Bowmana ze žanym njetrjehi. Tón pak plac! plac! mjeta jomu jene jejo do čžola, druhe do wucha, pjate, scheste do hłowu, a hdyž pschichodne zas so do huby namaka, zo by straschne klecža zatylało, woła Fow- lers: „Doščž, doščž“, a dobročžiwje Bowman zastanje. John Fowlers pak je pjecža pschjisał: „Žonu sym methodistu na duell požadał, ale ženje wjach!“ — Stawiznu tohole duella z Ameriki powědaja, to njechamy zadyčž — tola wona ma hluboki a dobrý zmył.

Směški.

Myschporec trjěchi Wosčžija, kiž so z cylej schiju směje. „Schtu dha so tak woschčerasch, Wosčžijo?“ Wosčžij: „Ha, ha! To je žort! Dyrbjach z mějta za naschoho džěda bleschu wina sobu pschi- njesčž. Tu zetkam runje Wólfec Jana, kiž so mje prajšesche, za koho wino njesu. Džknych jomu bleschu k lubu, prajo: Za tebe. A tón khadla je tak hlupy, zo mi to wopravdže wěri, a wužłopa cyku bleschu. Ně, kak jenož móže čžłowjek tak hlupy byčž!“

Myschporec: „Haj, haj! Wosčžijo, kak jenož móže čžłowjek tak hlupy byčž?“

W Ruskej mějesche bur dolžnika, kiž nochchsche swój dolh placžicž. Tuž wjedžetaj so k sudnikaj. Sudnik prajšcha so dolžnika: „Sčež burej pjenjezy winojty?“

Dolžnik: „Haj, sym!“

Sudnik: „Čžohodla jomu njeplacžicže?“

Dolžnik: „Wucžimichmój sebi, zo dyrbjn na swj. Hendricha placžicž. Dofelž pak toho pola naš nje- swjeczimy, njetrjebam placžicž.“

Sudnik jebi khwilu myšli a potom rozsudži: „Za tydžen je swjedžen Wšchěch Swjatyh. Mjěz nimi je tež zawěsče swj. Hendrich. Na tutym dnju budželch placžicž.“ — Tak so sta.

Jedyn Američjan je dobry střed wunamakał, zo bychu kotosche stajnje jeja njeske. Widžesche mjenujch, kak so kotosch kóždy krocž za znjesenym jejom wohladnje a, je wuhladawšchi, počžina dakacž. Tuž je hnězdo wudžělał, pschěz kotrež so jejo do spody stojacoho torbika sunje. Hdyž so nětko kotosch, kiž je znjeska, wohladnje a jejo njewidži, myšli sebi, zo hišchče njeje znjeska, a čžini to hnydom z nowa. Tak njeje jeja, doniž ju z hnězda njezcžerisch.

W lětach 1870tych, hdyž znaty „kulturkamp“ w Němcach knježesche, khodžach husto pólcasowje na přědowanja, zo bychu posłuchali, hačž tola předať ničžo pschecžiwno krajnym mejskim zakonjam njepraji. Tak pschjindže tež jónu tajki zahorjeny strážnik do cyrkwy w Dombachu w Massawsej, hdžezž bě znaty němski basnik Alfred Muth za fararja, kotryž druhby sprawný hněw dla suromých njesprawnosčžow cyle podtlóčžicž njemóžesche. Pólcaj wustaji so runje srjedža na hachy napschecžo kłěch, zo dyrbi joho předať hnydom wuhladacž. Zarat počžina swoje njedželše přědowanjo z tutymi słowami: „Dubi kšesčženjo! Njenjchji čžas za naš skhadža. Wot zloho pschiklada, kotryž su wosjobjnje wyjocy ludžo dawali, je telko zloho do swěta pschischlo. Nětko ju po zdacžu tež wyjocy póznali, zo dyrbjn so polěpschicž. Widžu to z toho, zo wyschnosčž počžina swojich zastojnikow zafy k Božim službam kłacž. Nadžijamy so, zo budže so to nětko porjadnje stawacž, a nic jenož z nižschimi, ale z wyschschimi zastojnikami. Pschetož schtóbž Wobu swěrný njeje, njebudže tež kralej swěrný. A hdyž pschecžiwnikojo naschėje cyrkwoje tu pschikhadžaja, póznaja lohko, zo so tu ničžo njestawa, schtož mohło wyschnosčžiči schodžicž. — Pschi fararjowých słowach bě pólcaj dale a dale cofowal, doniž jobuželny itop joho njeschowa. Na přědowanjo wjach njechodžesche.

Kraje a jich wjerchojo

Němske kraje.

Sakska: 271,83 □mil abo 14,992,9 qkm.; 3,500,000 wobydlerjow; (pščež 130,000 katolikow, 59,756 Serbow). Kral Albert I. rodž. 23. hapr. 1828, na trón pšchischoł 29. okt. 1873, zwěr. 18. jun. 1853 z Karolu z Waja, rodž. 5. aug. 1833. — Pryncecna Hilžbjeta, rodž. 4. febr. 1830, wudowa wójwodny Ferdinanda z Genuy. — Prync Jurij, rodž. 8. aug. 1832, wožen. 11. meje 1859 z Mariju Hanu, sotru portug. krala, rodž. 21. jul. 1843, zwudowjeny 6. febr. 1884; jeju dźěći su: Mathilda, rodž. 19. mërca 1863; Bjedrich August, rodž. 25. meje 1865, žwër. 21. nov. 1891 z Luisu, rotuskej archwójwodku; Marija Józefa, rodž. 31. meje 1867, wudata 2. oktobra 1886 na Rakuskoju wulkowójvodu Otta, rodž. 12. hapr. 1865; Jan Jurij, rodž. 10. julija 1869, zwër. 5. hapr. 1894 z Mariju Fiabellu z Würtembergskije; Max, rodž. 17. nov. 1870; Albert, rodž. 25. febr. 1875; Děćci pryncy Bjedricha Augusta: Jurij rodž. 15. jan. 1893; Bjedrich Khrystian rodž. 31. dec. 1893.

Anhaltška. Wójwoda: Leopold Bjedrich, rodž. 29. hapryla 1831.

Badenska. Wulkowójwoda: Bjedrich Wilhelm Endwif, rodž. 9. septembra 1826.

Bayerska. Za thorocho krala Otta I., rodž. 27. hapryla 1848, knježi pryncregent Luitpold, rodž. 12. mërca 1821.

Braunschweigška. Wójwodstwo. Prync-regent: Albrecht, pruski prync, rodž. 8. meje 1837.

Hessenska. Wulkowójwoda: Ernst Ludwif, rodž. 25. novembra 1868.

Lippe-Detmold. Wjerch: Bjedrich Wolde-mar, rodž. 18. hapryla 1824.

Lippe-Schaumburg. Wjerch: Jurij, rodž. 10. oktobra 1846.

Mecklenburg-Schwerin. Wulkowójwoda: Bjedrich Franc III., rodž. 19. mërca 1851.

Mecklenburg-Strelitz. Wulkowójwoda: Bjedrich Wilhelm, rodž. 17. oktobra 1819.

Oldenburgška. Wulkowójwoda: Bjedrich Pětr, rodž. 8. julija 1827.

Pruska. Kral: Wilhelm II. němski kejšor, rodž. 27. januara 1859. Krónprync: Bjedrich Wilhelm, rodž. 6. meje 1882.

Reuß-Greiz. Wjerch: Hendrich XXII., rodž. 28. mërca 1846.

Reuß-Schleiz. Wjerch: Hendrich XIV., rodž. 28. meje 1832.

Sakska-Weimar-Eisenach. Wulkowójwoda: Karl Alexander, rodž. 24. junija 1818.

Sakska-Meiningen. Wójwoda: Jurij II., rodž. 2. hapryla 1826.

Sakska-Altenburg. Wójwoda: Ernst, rodž. 16. septembra 1826.

Sakska-Roburg-Gotha. Wójwoda: Alfred, rodž. 6. augusta 1844.

Schwarzburg-Sondershausen. Wjerch: Karl Günther, rodž. 7. augusta 1830.

Schwarzburg-Rudolstadt. Wjerch: Günther, rodž. 21. augusta 1852.

Waldeck. Wjerch: Bjedrich, rodž. 20. jan. 1865.

Württembergška. Kral: Wilhelm II., rodž. 25. febr. 1848.

Druhe europske kraje.

Belgiska. Kral: Leopold II., rodž. 9. hapr. 1835.

Boharska. Wjerch: prync Ferdinand Roburgski, rodž. 26. febr. 1861.

Čjornohóriska. Wjerch: Nikola I., rodž. 25. septembra 1841.

Danska. Kral: Khrystian IX., rodž. 8. hapr. 1818.

Francóziska. Pšchedynda republiki: Felix Faure, rodž. 30. januara 1841.

Gričiska. Kral: Jurij I., rodž. 24. dec. 1845.

Italiska. Kral: Humbert I., rodž. 14. mërca 1844.

Sendželska. Kralowna: Alexandrina Wiktorija I., rodž. 24. meje 1819.

Liechtenstein. Wjerch: Jan II., rodž. 5. okt. 1840.

Monako. Wjerch: Albert, rodž. 13. nov. 1848.

Nižozemška (Holland). Kralowna: Wilhelmina, rodž. 31. augusta 1880.

Portugal. Kral: Karl I., rodž. 28. sept. 1863.

Rakuska (Awstrija). Kejšor: Franc Józef I., rodž. 18. augusta 1830.

Rom (cyrkwinški stat). Bamž: Leo XIII., rodž. Joachim Pecci w Karpineto 2. mërca 1810, wuzwoleny 20. febr. a krónowany 3. mërca 1878.

Rumunška. Kral: Karl I., rodž. 20. hapr. 1839.

Ruska. Kejšor: Mikawich II., rodž. 18. meje 1868.

Serbiska. Kral: Alexander I., rodž. 14. aug. 1876.

Španiska. Kral: Alfons XIII., rodž. 17. meje 1886. Kralowna-regenczina Marija Khrystina.

Šwajcarska. Pšchedynda republiki Š. Frey.

Šwejdiska. Kral: Oskar II., rodž. 21. jan. 1829.

Turkowska. Sultan: Abdul-Hamid-Khan II., rodž. 21. sept. 1842.

